

LIETUVISKAS SAVAITRASTIS
Beina kiekvieną ketvirtadienį Clevelande
Leidžia
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave.
Cleveland 3, Ohio
Redaktorius
Vincas Rastenis
Kaina metams, užsimokant iš anksto:
Jungtinėse Valstybėse \$3.00
Kanadoje \$4.00 Kitur \$4.50
Užsisakyti galima kiekvieną mėnesį, nereikia
taukti metų, pusmečio ar mėnesio pradžios.

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

LITHUANIAN WEEKLY
Published every Thursday in Cleveland by
The Ohio War History
Commission
Ohio State
Publishing Co.
Cleveland 3, Ohio
Editor
Vincas Rastenis
Subscription per year in advance
In the United States \$3.00
In Canada \$4.00 Elsewhere \$4.50
Entered at Second-Class matter Decem-
ber 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice
under the act of March 3, 1879.

The only Lithuanian Newspaper published in Ohio reaching a very large majority of the 100,000 Lithuanians in the State and in Cleveland.

No. 34

Ats. Nr. kaiffa 6 c.

August 24, 1950

CLEVELAND, OHIO

1950 m. rugpjūčio m. 14 d.

Tel.: EN 1-4486

(35-ti metai - 35th year)

MŪSŲ VISUOMENĖJE

Rezoliucijų atgarsiai

Mūsų susirinkimų rezoliucijos Lietuvos reikalais, išsiuntinėjamos Kongreso nariams ir įvairioms vadybinėms bei tarptautinėms institucijoms nepasileikė be pėdsakų. Dažnai gaunama atsakymų, kuriuose pareiškiamas nuostabus pritarimas rezoliucijų mintims bei pageidavimams, ir pasižadėjimai tuos pageidavimus paremti. Nors paskiri tokie pareiškimai ir nepasireiskia kiekvienas praktiškai, bet vistiek tos rezoliucijos veikia, kaip nuolatiniai lašai, kurie, kaip sakoma, ilgai nei net ir akmenį pritašo. Jos renka atitinkamų vietų dokumentų rinkiniuose, atsiliepimai į jas vis daugiau ir reikšmingesni žmonių bent moraliai įpareigoja.

Štai Bostono ALT sk. pirm. J. Kasmauskas praneša, kad į birželio mėn. įvykių paminėjimo rezoliuciją yra gauta vienuolika atsakymų, kurių daugelio turinys yra tikras pakartojimas tų pačių siekimų, kuriais siejosi ir patys rezoliucijos autoriai.

Štai sąrašas tų atsakymų, kuris jau patis vienas yra gana iškalbingas:

Senatoriai Leverett Saltonstall ir Henry Cabot Lodge, Jr.; Atstovų Rūmų nariai: Harold D. Doherty, Philip J. Philbin, Richard B. Wigglesworth ir John W. McCormack; Bostono majoras John B. Hynes; Prancūzijos, Švedijos ir Belgijos ambasados; Latvijos ir Estijos pasiuntinys.

Pabaltiečių festivalis

Gal dar nedaug kam žinoma, kad yra susidariusi "American Baltic Society of New England", kuriai pirmininkauja skaitytas B. Pilipaitis - Cleveland, gyvenanti Arlington, Mass.

Jos pastangomis lapkr. 11-tai diena yra gauta salė John Hancock naujajame Bostono dangoraižyje, kuri dabar yra viena iš geriausių Bostono koncertinių salėlių, ir tą dieną ten rengiamas pabaltiečių liaudies meno festivalis, kuriame pasirodys lietuvių latvių ir estų menininkai. Lietuvių programos dalį atliks Sv. Petro parapijos choras, vadovaujamas Jeronimo Kačinskio, solistas Stasys Liepas ir O. Ivaškiens tautinių šokių grupė.

Teatralų pastangos

Chicagoje liepos mėnesio 30 d. buvo susirinkę 28 lietuviai aktoriai. Jų tarpe buvo daugumas jau anksčiau pasireiškusių teatrinių junginių dalyvių, būtent, Lietuvių Teatro, "Atžalyno" dalyvių, o taip pat ir keletas jokių pasireiškusių grupių dar nepriklausiusių aktorių. Susirinkimas nutaręs, kad lietuviams vaidinimams reikia stipraus lietuviško ir verstinio repertuaro, kad reikia teatro veiklą centrizuoti ir iš vienos vietos teatrinei veikla stipriai spinduliuoti į visą lietuviškąją Ameriką.

Tam tikslui susirinkimas nutarė įkurti "Lietuvių Teatrą Amerikoje", išrinko 5 asmenų valdybą ir dabar per spaudą kreipiasi į visus dar nepasireiškusius lietuvių teatro žmones Amerikoje — menininkus ir teatro techni-

DABAR LEMIAMA KOVA

Amerikiečių žvalgyba po pereinamos savaitės milžiniško bombardavimo, kurio metu pusaštuntos mylios ilgio ir pusketvirtos plotų sritis buvo sėte nusėta 500 svarų bombomis, "sodinant" jas maždaug 150 pėdų viena nuo kitos, negalėjo nustatyti, kiek žalos padaryta priešui. Bet rezultatai paaiškėjo kiek vėliau, kai priešų atakos pasirodė nebe tolika stiprios ir buvo atmuštos. Priešai ne tik atremti, bet per šią savaitę net pastūmėti atgal tose vietose, kur jie buvo ypač pavojingi.

Pirmas amerikiečių laimėjimas buvo svarbios strateginės vietos atsiėmimas prie Naktongo upės. Nuo 1000 pėdų aukščio kalvos priešai 20 mm šovininių lietimų, granatomis ir gasolino bombomis buvo deginti išdeiginti ir po to apie 12.000 jų suvyta į upę. Tuo labai susilpninta per upę persikėlusiu priešų padėtis.

Priešai vis dėlto bandė pulti Taegu. Iš to miesto buvo įsakytas pasitraukti civiliniams gyventojams, kurių su pagėbėliais čia buvo prisirinkę apie 800.000. Bet

kus — jungtis prie šio teatro ir stiprinti šį branduolį.

Gaila, kad atsišaukimas kiekvienam suinteresuotam ar pašaliniam stebėtojų sukelia kai kurių neaiškumų. Atsišaukime visiška nepažinoma, kaip atitinkami žmonės gali prie to branduolio prisijungti. Ar reikia būtinai persikelti gyventi į Chicago, ar gana tik iš tolo pareikšti pritarimą, ar galima kaip kitaip prisidėti... Atsišaukimą pasirašo šeši asmenys: J. Blekaitis, P. Mačys, A. Rūkas, A. Škėma, V. Valiukas ir G. Velička. Ar penki iš jų yra ir valdybos nariai, ar gal nei vienas nėra valdyboje — iš atsišaukimo negalima manyti. Kur yra to branduolio būstinė ar bent susižinojimo adresas, taip pat nenurodyta. Tad, be papildomų pranešimų neįmanoma kam nors į tą atsišaukimą ar atsiliepti, nes nematyti, nei kur nei kam reikia atsiliepti adresuoti.

Beveik kaip namie...

Chicagoje lietuvių visuomeninis gyvenimas yra, žinoma, turtingiausias. Štai, pavyzdžiui, ir radijo srityje — Chicagočiai gali jausti beveik, kaip savo krašte gyveną. Yra kelios radijo programos, kai kurios iš jų kasdien. Ypač MARGUČIO radijo programa vis labiau virsta reikšmingu kultūriniu veiksmu, nes didelę laiko dalį skiria ne komercinio pobūdžio pranešimams.

Štai žinomas pedagogas ir visuomenininkas, Matas Krikščius lietuvių mokytojų sekcijai vardu suorganizavo kultūrinę valandėlę. Pirmąją paskaitą rugpjūčio 19 d. skaitė dr. J. Paplėnas apie sąlygas tautinei kultūrai Amerikoje. Rugp. 26 d. nutarė dr. A. Garmaus, o rugs. 2 d. — A. Kalvaičio paskaitos. Šios valandėlės ruošiamasi įtraukti ir mokyklinio amžiaus jaunimą. Sekmadieniais MARGUČIO programa duoda dr. B. Dirmeikio tarptautinės politikos apžvalgas.

nausiai atvykusių tankų, artilerijos sviedinių ir bombų buvo sudaryta tokia užtvara, kad priešai ne tik nepajėgė pro ją prasiveržti, bet buvo dar atmušti toliau nuo miesto, ir daugumas pasitraukusių gyventojų galėjo grįžti atgal į miestą.

Rytiniam krante, ties prarastu Pohang žvejų uostu apsupta pietiečių korėjiečių divizija buvo tyliai evakuota jūros keliu, paskui grįžo į kovą ir atsiėmė Pohangą,

Kova liežuviams...

Saugumo Taryboje Indijos delegacija sugalvojo naują žaidimą. Pradėjo siūlyti, kad Korėjos klausimui būtų sudaryta komisija iš šešių mažesniųjų Saugumo Tarybos narių, kuri paruoštų pasiūlymą. Tai būtų Indija, Norvegija, Cuba, Ekvadoras, Egiptas ir Jugoslavija. Prancūzai sumanymui pritarė, angliai su amerikiečiais tuo tarpu pasakė "kodėl ne, gal būt...". O Malikas tyli. Jis laukia, kad Amerikiečiai galutinai pasisakytų, o tada jis galėtų pasisakyti priešingai... Bet ir mažųjų valstybių delegatai dar nepasiskė — laukia instrukcijų iš namų.

O Malikas pradėjo naują puolimą prieš sumanymą, kad visa Korėja turėtų būti paimta Jungtinių tautų globon ir jos priežiūroje išsiskirti sau valdžią. Sa-

tuo pačiu išlaisvindama ir labai reikalingą lėktuvų nusileidimo lauką, kuriuo, netekus Pohango, kurį laiką nebebuvo galima naudotis.

Be to, pietiečiai jau išsikėlė trijose salelėse netoli nuo 38-tos paralelės, maždaug ties uostu, kuris yra netoli nuo Seulo.

Be to, kova dėl Taegu dar nebaigta ir kaip tik šį ketvirtadienį numatomi lemiami susirėmimai.

ko, Korėja gali pati susitvarkyti, be Amerikiečių "gauleiterių", o Jungtinių Tautų vardo vartojimas dabartiniam Korėjos "išsilaisvinimo kare" esąs tik didžiausias blufas, kuriuo pridenčiama Amerikos kolonistų agresija. Amerika buvusi pavergusi pusę Korėjos ir dabar vyksta išsilaisvinimas.

Anglijos atstovas priminė, kaip Stalinas 1939 metais išteisino Hitlerį ir apkaltino agresoriais Prancūziją su Anglija, kam jos nepriešmė Hitlerio "taikos pasiūlymų", ir pridūrė: "Jei pats Stalinas 1939 metais taip aiškino, kas yra agresorius, tai kas gi patikės sovietų teorijoms apie agresiją 1950 metais?"

Nutarimų Saugumo Taryba, žinoma, jokių nepadarė...

LIUDININKAI, PRABILKITE!

Amerikos Lietuvių Tarybos Informacijos Centras kreipiasi į visus tremtinius, kurių nors laiką per paskutinį dešimtmetį gyvenus Lietuvoje, surašyti raštu savo pareiškimus apie jų matytus ar jų pačių pergyventus persekiojimus, kančias ir trėmimus iš rusų pusės.

Pareiškimus geriausia rašyti anglų kalba, bet galima ir lietuviškai. Pareiškimai turi būti neišplėsti į bendrus pasakojimus, bet turi apimti tik trumpai ir ryškiai atpasakotus faktus, kiek galima su konkrečiais duomenimis. Kiekvienas pareiškimas turi būti surašytas keturiuose egzemplioriuose ir patvirtintas priešais pats notaro, kuris turi patvirtinimą palydėti.

Tokių liudijimų reikia siųsti šiais adresais: Lithuanian Information Center, 233 Broadway (Room 3012), New York 7, N. Y., arba American Lithuanian Council, 1739 S. Halsted St., Chicago 8, Ill. New York ar Chicagoje gyvenantieji gali užteiti asmeniškai į tas įstaigas, ten bus pagelbėta liudijimus surašyti anglų kalba. Tokią pagalbą teiks ir Lietuvos konsulatai, pagal galimybę ir vietiniai ALT skyriai bei kitos lietuviškos organizacijos, kurios visos kviečiamos į šią talką.

PIRMOS AMERIKIEČIŲ LIETUVIŲ AUKOS KOREJOJE

Lietuvių Informacijos Centras praneša, kad "kautynėse" dingusių sąrašuose yra paskelbtas janesnysis puskarininkis Joseph

A. Walintukonis, Mortos Stuckienės sūnus, iš New Britain, Conn. Sužestųjų sąrašuose yra Richard S. Rumbutis, Sofijos Rumbutienės sūnus, iš Utica, N. Y.

Bendrai imant lietuvių skaičių Korėjoje yra labai sunku nustatyti, kadangi daugelį jų nuslepią nuliutuvintos pavardės.

Pareiškimus labai svarbu nurodyti įvykių vietą, datą ir raudonojo teroro aukų pavardes. Žinios yra reikalingos Lietuvos bylos dokumentacijai.

NAUJA POPIEŽIAUS ENCIKLIKA

Popiežius išleido naują encikliką, kurioje atsiliepią į kitų krikščionių religijų vadų priekaištus, anot kurių, Katalikų Bažnyčia be reikalo daugelį dalykų yra paskelbusi negintytinomis dogmomis, kurios, esą, tik be reikalo sudaro kliūtį krikščioniškoms religijoms susivienyti. Popiežius griežtai atmeta tą mintį, kad katalikų skelbiamos dogmos galėtų būti "peržiūrėtos". Popiežius pabrėžia, kad dogmos negali būti jokių abejonių ir jokių derybų dalykas.

Numatoma, kad popiežius netrukus dar paskelbs vieną dogmą, būtent, kad Marija paimta į dangų su kūnu. Toks tikėjimas Katalikų Bažnyčioje yra nuo seno, bet ligi šiol tai nebuvo paskelbta dogma, vadinas, buvo galima tuo abejoti, nesusidant tikėjimui. Paskelbus tai dogmą, kiekvienas katalikas privalės taip tikėti, o kiekvienas abejojimas tuo klausimu bus laikomas herezija, didavimas į Senatą.

Clevelando Am. Liet. Politinio Klubo vadovybė pas Kongreso atstovę Mrs. Frances P. Bolton, įteikia kvietimą kalbėti Clevelando lietuviams spalio mėn. 1 dieną Lietuvių Salėje. Atstovė F. P. Bolton maloniai sutiko apsilankyti ir pasakyti kalbą. Nuotraukoje matome Juliją Smetoną, dr. S. T. Tamošaitį, atstovę F. P. Bolton, P. J. Žiūrį ir Joną Armoną. Tai yra minėto klubo valdyba (čia stinga tik valdybos sekretoriaus K. S. Karpiaus). (State News Bureau nuotrauka)

TRUMPAI KALBANT

▼ H. E. Stassen, vienas iš galimų respublikonų kandidatų į prezidentus, pasiūlė, kad Rusijai būtų pasakyta aiškiai, jog, jeigu tik kils kur nors kitas panašus užpuolimas, kaip Korėjoje, tai tas bus automatiškai karo pradžia prieš pačią Rusiją. Žurnalistas Lippman, neniekindamas rankų savo bausmę, kuri dėl tinkamo jo elgesio kalėjime jam buvo sutrumpinta. Paleidžiamas taip pat ir buvęs Hitlerio žemės ūkio ministras Darre.

▼ Vakarų Vokietijoje uždaryti 8 komunistų laikraščiai, kaip kenkia saugumui ir rimčiai.

▼ Didžiojoje Britanijoje suimtas dar vienas atominių paslapčių rankų kraujogysles ir prarijęs skutimosi peiliuką. Prieš keturias dienas pavogtieji planai būdrebėjimo nėra buvę nuo 1897 metų.

▼ Generolas Dean, kuris prieš kelias savaites, besitrukdami iš Taizano, dingo be žinios, amerikiečių žvalgybos surastas nudurtas užfrontėje. Nustatytas, kad jis buvo paimtas į nelaisvę ir paskui žiauriai nukankintas. Esą nustatyta ir kas tą nusikaltėlis padarė. Manoma, kad nusikaltėlis jau yra amerikiečių nelaisvėje ir stengiamasi jį surasti.

Jau yra suimtas vienas, šiauriečių kariuomenės majoras, kurio įsakymu buvo nužudyti 26 nelaisvėn paimti amerikiečiai. Jis bus teisiamas, kaip karo nusikaltėlis.

▼ New Yorko laivų bendrovės, sutartinai su darbininkų unių vadovybėmis, pašalino nuo laivų ir pakrantės darbų daugiau kaip 100 komunistų. Nusistatyta nepalikti tokiuose darbuose nei vieno komunisto.

▼ John F. Dulles, žymusis respublikonų partijos užsienio politikos ekspertas, paskirtas į Amerikos delegaciją visuotiniame UN susirinkime. Jis paskyrimą priėmė ir tuo būdu atkrito jo kandidatavimas į Senatą.

▼ Rusai siūlo Baltijos pakraščiu valstybėms, žinoma, tik toms, kurios jų dar neokupuotos, pasirašyti sutartį, kuria būtų draudžiama kitų valstybių karo laivams įplaukti į Baltijos jūrą.

▼ Otto Dietrich, Hitlerio spaudos šefas, paleidžiamas iš kalėjimo rugpjūčio 25 dieną, kaip atpildymo iš esmės, kritikuojama likęs savo bausmę, kuri dėl tinkamo jo elgesio kalėjime jam buvo sutrumpinta. Paleidžiamas taip pat ir buvęs Hitlerio žemės ūkio ministras Darre.

▼ Vakarų Vokietijoje uždaryti 8 komunistų laikraščiai, kaip kenkia saugumui ir rimčiai.

▼ Didžiojoje Britanijoje suimtas dar vienas atominių paslapčių rankų kraujogysles ir prarijęs skutimosi peiliuką. Prieš keturias dienas pavogtieji planai būdrebėjimo nėra buvę nuo 1897 metų.

▼ Generolas Dean, kuris prieš kelias savaites, besitrukdami iš Taizano, dingo be žinios, amerikiečių žvalgybos surastas nudurtas užfrontėje. Nustatytas, kad jis buvo paimtas į nelaisvę ir paskui žiauriai nukankintas. Esą nustatyta ir kas tą nusikaltėlis padarė. Manoma, kad nusikaltėlis jau yra amerikiečių nelaisvėje ir stengiamasi jį surasti.

Jau yra suimtas vienas, šiauriečių kariuomenės majoras, kurio įsakymu buvo nužudyti 26 nelaisvėn paimti amerikiečiai. Jis bus teisiamas, kaip karo nusikaltėlis.

▼ New Yorko laivų bendrovės, sutartinai su darbininkų unių vadovybėmis, pašalino nuo laivų ir pakrantės darbų daugiau kaip 100 komunistų. Nusistatyta nepalikti tokiuose darbuose nei vieno komunisto.

▼ John F. Dulles, žymusis respublikonų partijos užsienio politikos ekspertas, paskirtas į Amerikos delegaciją visuotiniame UN susirinkime. Jis paskyrimą priėmė ir tuo būdu atkrito jo kandidatavimas į Senatą.

▼ John F. Dulles, žymusis respublikonų partijos užsienio politikos ekspertas, paskirtas į Amerikos delegaciją visuotiniame UN susirinkime. Jis paskyrimą priėmė ir tuo būdu atkrito jo kandidatavimas į Senatą.

SIOJE ŠALYJE

NEW YORKO mayoras O'Dwyer šio mėnesio pabaigoje pasitraukia iš tų pareigų ir skiriamas ambasadorium į Meksiką. Jis jau pereiną rudenį nenorėjo sutikti būti renkamas, bet demokratų partija neturėjo kito tvirtą kandidatą ir dar priprašė jį sutikti. Dabar tas pasitraukimas irgi reikalauja kai kurių pertvarkymų kandidatų sąrašuose. New Yorko mayoru numatomas siūlyti Impelitteri, italas. Tas atsiliepia ir į kandidatą gubernatoriaus pareigoms. Mat, dabar demokratų kandidatas gubernatoriaus vietai yra italas. Bet jie nenorėtų eiti su italais kandidatais į abi vietas — gubernatoriaus ir New Yorko miesto galvos, nes kitų tautybių balsuotojai galį tai palaikyti "italų partijos" sąrašu ir už jį nebausuoti. Todėl dabar demokratams teks skubiai rasti kandidatą į gubernatorių ne italą.

▼ ZVALGYBOS VIRŠININKU netrukus bus paskirtas gen. Bedel-Smith, anksčiau buvęs ambasadorius Maskvoje, seniai parašęs gana įdomią knygą apie sovietiską tvarką.

Ligšiolinis, porą paskutinių metų buvęs tos įstaigos viršininkas admiralas Hillenkoeter grįšias į laivyną ir būsiąs paskirtas kreiserių divizijos vadu.

Kai Kolumbijos Panamerikos konferencijos metu komunistai sukėlė riaušes ir pačios konferencijos dokumentai sudegė, tai Hillenkoeter, tada tarp ko kita pasakė, kad jei toliau bus tęsiamas toks žaidimas su komunistais, tai netrukus degs dokumentai ir Washingtonė... Tada senaotriai supyko dėl tokio pasakymo ir padarė pastabą, kad žvalgybos viršininko pareigos yra surinkti informacijas ir jas pranešti, o ne nurodinėti, kokia turi būti vedama politika.

Dabar, kai kilo Korėjos karas, senatoriai pareikalavo iš Hillenkoeterio pasiaiškinimo, kaip atsitiko, kad Amerika to užpuolimo buvo užklupta netikėtai ir nepasirodusi. Bet Hillenkoeter dabar įrodė senatoriams, kad savo laiku buvo žinomas šiaurinės Korėjos kariuomenės judėjimas ir apie tai buvo pranešta, kur reikia. O kad nebuvo pasirodžius, tai čia Hillenkoeter atsiėjo pačių senatorių jam pernai duota pastaba: "žvalgybos viršininko pareiga yra surinkti žinias ir pranešti, o ne politiką nustatinėti."

Žinoma, tokiose aplinkybėse Hillenkoeteriui geriau atrodė būsią pasiprašyti atgal į laivyną... Pereito karo metu jis buvo "Missouri" laivo komendantas. Tiesa, oficialiai pranešama, šis pasikeitimas neturįs ryšio su pasipabėjimais senatė, nes Hillenkoeter jau gegužės mėnesį prašė iš šių pareigų paleidžiamas, ir tai buvo atidėta tik dėl gen. Bedel-Smith ligos.

▼ VISUOTINIO karinio apmokymo įstatymas gali būti priimtas dar prieš Kongresui išsiskirstant.

▼ KAINŲ IR ALGŲ kontrolės įstatymas Kongrese jau priimtas. Leidžia prezidentui kontroliuoti vykdymą, kada reikės. Tas įstatymas prezidento dar nepasirašytas.

Padubysiai ties Clevelandu

PRISIMINIMAI APIE CLEVELANDO LIETUVAIČIŲ SKAUCIŲ STOVYKLĄ

Aną šeštadienį Clevelando lietuvių skaučių draugovė, besivadinanti "Dubysos" vardu, pakvietė Clevelando lietuvių visuomenę apsilankyti į stovyklą ir dalyvauti stovyklavimo baigiamajame lauke.

Nesurinko minios, bet apie šimtą svečių buvo. Ir kas buvo, nesigalėjo. Jei galėjo, tai tik tu, ypač vaikų turinčių šeimų, kurios neišsijudino čia apsilankyti. Nes ypač jiems tapo apsilankymas būtų daug ką pasakęs...

Pirmas malonus įspūdis pasiekus stovyklą buvo tas, žinoma, atsitiktinis, bet laimingai atsitiktinis aplinkumos panašumas į Lietuvos Dubysos pakrantes. O gal tą įspūdį sukėlė ir pačių stovyklautojų sudaryta aplinka bei nuotaika. Kiekvienam lietuviui kas čia atrodė visiškai taip, kaip kada būdavo pačioje Lietuvoje kur nors skautų stovykloje.

Ir palapinės, ir iš smėlio bei akmenėlių padaryti papuošalai, ir stovyklos laikraštis, ugniakuras, ir koptylė medyje su tikiu lietuviškai kukliu tošies stogeliu...

Susidūrė, žinoma, ir su tuo, kas yra būdinga stovyklavimui nebe savo tėvynėje. Visų pirma, tai atskira palapinė su lietuviškais tautiniais rankdarbiais. Lietuvoje skautai savo stovyklose irgi kartais turėdavo parodėles, bet tai dažniausiai savo gabumams parodyti. Čia parodėles paskirtis jau kitokia — tai jau mūsų tautos reprezentacija prieš kitus. Kita ne naminės stovyklos žymė — šio krašto vėliava šalia lietuviškos ir skautiškos.

Vėliavų nuleidimo iškilmės metu skautės Amerikos himną gieda lygiai laisvai ir laisvai, kaip ir Lietuvos. Vienas svečias amerikietis pastebėjo: "Daugelis mūsų jaunuolių galėtų pasimokyti, kaip giedoti Amerikos himną iš šitų tik prieš kelis mėnesius į Ameriką atvykusių mergaičių..."

Per vėliavų nuleidimo iškilmes ir po perskaitymo stovyklinių įsakymų, kurie vyresnėms gal jau yra tik tam tikra apeiga ar tradicija, o jaunosios tai ir visai rimtas dalykas, buvo sukurta lauzas. Privilegija užkurti prie šios stovyklos surengimo. Laužą uždegus, visos skautės ir svečiai sušuko valio visų pirma jos, lauzo uždegėjos motutės garbei, kad svetimame krašte išauklėtoji tautą susipratusią lietuviškai, drauge ir visoms motinoms, kurios pajėgė ar pajėgė neatiduoti savojo atžalyno nutaūtėjimo bangai.

Laužui degant buvo programa: pasakos vaidinimas, sudėtinė deklamacija (Anykščių šilelio) su įpintomis prie eilių labai gražiai parinktomis dainomis ir tt.

Programos pertraukų metu dainavo visi. Pažymėtinas skurtumas dainų pasirinkime: Lietuvoje skautų stovyklose dažnai išgirdavai kažkokių keistų dainų, kurias kai kas vadindavo specialiai skautiškomis, kurios tačiau gal dažniausiai būdavo šiaip jau egzotiškos svetimos liaudies dainos, einančios per pasaulį tarptautiniams sąsąrydžiams tarpininkaujant. Suprantama, tada gal ilgėtasi ko nors tolimo, nematyto. O dabar ilgimasi gimtinės. Tai ir dainos tokios grynai lietuviškos (išskyrus humoristinius kupletus, kurie per kažkokį nesupratimą sudėti vokiškai "drulia" melodijai). Ir kokios tos lietuviškos dainos drauge yra ir skautiškos, kaip jos tinka aplink lauzą sutūpus dainuoti!

Buvo uždarymo iškilmės ir Clevelando skaučių vadovė, lanči stovyklą ir kitos vadovybės narys (Clevelando skaučių vadovybė užleido lietuviams ir šią stovyklavimo vietą) ir su dideliu susidomėjimu sekė, ką čia to naujokės daro. Joms buvo kiek keista, kad lietuviškas skautės nesibaido ir nakvoti palapinėse, kad viską tikrai skautiškai susitvarko. Mat, amerikietės skautės čia pat turi specialų stovyklavimo namą ir naktį stovyklauja lovoje, o maista gamina čia pat esančioje virtuvėje...

Savo laiku buvo paliestas opus klausimas — kaip seksis mūsų skautams atsispirti prieš galimas aukštesniųjų vadovybių pastangas nuleisti skautus tautiniu atžvilgiu. Kai kas labai jaudinosi dėl tokios "šventvagiškos" minties, lyg tokio klausimo patį paminėjimas būtų skautų įžeidimas. Kituose kraštuose patyrimas jau parodė, kad tas klausimas ne be pamato buvo pajudintas, nes tokios tendencijos iš aukštesniųjų vietinių vadovybių tikrai labai aiškiai pasireiškė ir mūsų skautų vadams teko parostis lauzas. Privilegija užkurti prie šios stovyklos surengimo.

Laužą uždegus, visos skautės ir svečiai sušuko valio visų pirma jos, lauzo uždegėjos motutės garbei, kad svetimame krašte išauklėtoji tautą susipratusią lietuviškai, drauge ir visoms motinoms, kurios pajėgė ar pajėgė neatiduoti savojo atžalyno nutaūtėjimo bangai.

turi progos įsitikinti, kad ir bendras asmens bei pilietinis auklėjimas čia ne tik nėra užmirštas, bet gal net stipresnis, kaip tautiškai suniveliuotose, "sinternacionalintuose" vienetuose. Clevelando skaučių pasirodymas yra vienintelis tinkamas kelias pasiekti pageidaujamo to klausimo išsprendimo

Buvo paliestas ir kitas "šventvagiškas" klausimas: ar skautų organizacija gali viena išspręsti mūsų jaunimo išsilavinimo organizavimo problemą, turint galvoje paties jaunimo ir ypač tėvų srovinio organizavimosi tendencijas.

Šiandien gal ir to klausimo jau niekas nebelaikys nepamatuotai. Nes, gerai tai ar negerai, bet yra faktas, kad vis dėlto ne visas jaunimas ateina į skautų eiles, ne visi tėvai nori net ir matyti, kaip skautai veikia ir koks čia auklėjimas. Tai, žinoma, nereikia, kad pasižventusieji skautų vadai turėtų rankas nuleisti. "Viso svieto" neįmokyti, bet gerai bus, jei bent dalis bus gražiai pamokyta.

PAIEŠKOJIMAI

Ieškomieji ar apie juos turintieji bet kurių žinių prašomi atsiliepti Lietuvos Generaliniam Konsului šiuo adresu:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York 24, N. Y.

Auga Augustas, Jonas ir Karolis, iš Baskų k., Tauragės ap. Baubinaite ar Gasparavičiūtė Adelė, iš Naujojo Strunaicio km., Švenčionių ap., gyvenusi Dūksto vl.

Cechanavičiūtė Vanda, iš Urnežių k., Dotnuvos v., Kėdainių ap.
Garmaus Juozas, iš Buckėnų, giminės prašomi atsiliepti. Gasparavičiūtė ar Baubinaite Adelė, iš Naujojo Strunaicio km., Švenčionių ap., gyvenusi Dūksto vl.

Goberienės-Karaliūnaitės ir jos sesers Pečiukonienės Marijonos ir Mortos, gyvenusių Union St., Tamaqua, Pa., vaikai prašomi atsiliepti.
Kareckas Pranas.
Korsakytė Jadvyga, iš Salako vl., Zarasų ap., Vėželių km.
Kilkus - Tumonaitė Marijona, iš Griaužikių vienk., Skapiškio val.

Krasauskas Balys, iš Gyliškių k., Užpalių v., Utenos ap.
Kriuklys Adomas, Stasys ir Vaclovas, ir jų sesuo Tokarskienė-Kriuklytė Marija, vaikai Adomo.

Laužikaitė - Rimkienė Juzė, iš Kupiškių-Rokiškio, ir vyras Rimkus Jonas.
Martinkus Pranciškus, iš Ročių k., Sėdos val., Mažeikių ap., su šeima.
Masiliūnės-Matulionytės Antaninos gimintinis prašomas atsiliepti.

Mikalasauskas Juozas, iš Kumečių k., Girdiškes par., Skaudvilės vl., Tauragės ap.
Pakalnis Juozas, iš Maniečių k., Daugailių vl., Utenos ap.
Pečiukonienės - Karaliūnaitės ir jos sesers Goberienės Marijonos ir Mortos, gyvenusių Union St., Tamaqua, Pa., vaikai prašomi atsiliepti.

Peckys Petras ir Vincas, iš Kirsnakaviznos, Čecetų km., Marijampolės ap.
Povilaitytė - Tiško Adelė, Rimkienė - Laužikaitytė Juzė ir Rimkus Jonas.
Salinskaitė - Vaičiūnienė Ona, iš Tauragės ap.
Seskas Jonas, išvykęs Ameriką pas dėdę Antaną Vaitiškį, iš Latvijos, Pradės vl., Iluktos apylinkės.

CLEVELAND
RKO KEITH'S 105th

Rugpjūčio 23 — 29 "Flame & the Arrow" su Burt Lancaster ir Virginia Mayo.

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

Bolševikinė religijos "laisvė"

Jonas Leonas.

1947 m. balandžio 30 d. oficiali rusų telegramų agentūra TASS, prisidengdama Vilniaus arkivyskupo M. Reinio vardu, bandė įtikinti pasaulį, kad Lietuvoje ir bolševikams valdant yra religijos laisvė.

Tą patį bolševikai skelbė ir 1941 metais — ne tik užsieniams, bet ir patiems Lietuvos gyventojams. Bet tuo pačiu metu jie valdinėmis priemonėmis organizavo kovą prieš religiją ir policiniais metodais stengėsi atgrasyti žmones bent nuo religinės praktikos. Štai dokumentas, kuris tą aiškiai patvirtina. Tai yra nuorašas slapto komunistų partijos įsakymo, išleisto Telsiuose, artėjant 1941 metų Velykoms (kalba netaisyta):

Slaptai
VISIEMS PIRMINIŲ ORGANIZACIJŲ SEKRETORIAMS
Drg.....

Nr. 812
L. K. P. (b) Telsių Apskr. Komitetas
Telsiaskij Ujezd. Komitet
KP(b) Litva

8. m. balandžio 13 d. Katalikų bažnyčia švenčia taip vadinamą "Kristaus prisikėlimą" Velykas. Kонтреволюciniai nusiteikusi katalikų dvasiškiai naudojamosi velykų šventės aktyviausio savo контреволюcinio veikla.

Visos pirminės partorganizacijos artinantis "Kristaus prisikėlimą" šventei turi sustiprinti antireliginę propagandą išaiškinant reakcijų reikšmę šios bažnytinės šventės ir užtikrinti laike šio švenčių pavidangą tvarką. Tam LKP(b) Telsių Apskamos stato prieš jus sekančius uždavinius:

1. Palaikyti pavidangos visuomeninės tvarkos laike velykų prie milijonų įgaliotinio priskirti geriausius iš partinių, komjaunuolių ir aktyvistų, kurie turi užtikrinti nuolatinį dežuravimą tam kad tuojau imtis priemonių tvarkos palaikymui.

2. Organizuoti pasikalbėjimus su gyventojais apie reikšmę reikšmę religinių švenčių šventimui. Š. m. 12 balandžio organizuoti meninius vakarus su vaidinimais, jei turite pakankamai jėgų išstokite ir su antireliginiais pranešimais.

3. Imant dėmesį, kad kunigai laike pamokslų stengsis prarasti ir savo контреволюcinę agitaciją, užtikrinti, kad visose bažnyčiose būtų pasiūta patikimų žmonių, kurie jus informuotų apie pamokslų turinį.

4. Įspėti kunigus, kad laike pamaldų būtų užtikrinta pilniausioji tvarka, ir laike kitų bažnytinių manifestacijų turi apsiriboti eilėmis apie bažnyčią tik šventoriaus ribose.

LKP(b) Telsių Apskamos sekretorius
A. Baža

Vadovėlis kariauti su Lietuva

J. Leonas

SSSR vyriausybė, rengdama okupuoti Baltijos valstybes, nebuvo visai tikra, kad tu kraštų vyriausybės priims ultimatumus. Ji skaitėsi ir su ta galimybe, kad čia gali tapti pavartoti ginklą ir kariauti. Bet ji visai nemanė dėl to nuo savo užsimojimo atsiskirti. Priešingai, ji rengėsi galimam karui su Baltijos kraštais, visų pirma su Lietuva. Tą tarp ko kita įrodė ir specialus kalbos vadovėlis, pritaikintas karui su Lietuva.

Kada 1940 metų birželio 15 d. raudonoji armija okupavo Lietuvą, raudonarmiečiams atvykus į Jurbarko apylinkes, ties Rotulių kaimu buvo rasta nedidelė, kišeninio formato, kalenkorinių viršelių, 112 puslapių knygelė: "Kratkij russko - litovskij vojennyj razgovornik. Vojenizdat 1940". Tai yra — "Trumpas rusiškai lietuviškas karinių pašnekesių vadovėlis. Karinė leidykla 1940".

Knygelės leidėju pažymėta SSSR Liaudies Apsaugos Komisarjato Valstybinė Karinė Leidykla, 1940 metais Maskvoje. Išspausdinta Leningrade. Knygelės metrika antrame puslapyje padešta tokia: "Atsakingasis redaktorius pulko komisaras D. J. Levantovskij. Techninis redaktorius A. T. Babočkina. Korektorius J. D. Paškevič. Atiduota spausdinti rinkti 1940 m. birželio 8 d. Patvirtinta spausdinti birželio 9 d. Popieriaus formatas 84x108/64, 3,5 spaudos lankų, 2,5 autorių lankų. Leidinio Nr. 432. Užsakymo Nr. 350. Nr. G 37962."

Labai būdingos yra leidinio datos — 1940 m. birželio 8 ir 9 dienos. Tai yra kaip tik tuo metu, kada Lietuvos ministeris pirmininkas buvo iššauktas į Maskvą. Ir koks skubotumas! 112 puslapių knygelė vieną dieną tik paduota i spausdintv rinkti, o kitą dieną jau surinkta, išstaisyta ir patvirtinta spausdinti! Vadinasi, puolimui buvo rengiamasi neatidėliojant.

Leidykla paaiškina leidinio paskirtį. Jis skiriamas ne eiliniams kariams, bet įvairių dalinių vadams. Trijuose puslapiuose trumpai supažindinama su lietuvių kalbos garsų ir žodžių tarimu. Šalia rusiško teksto yra lietuviški tekstai lotynų ir rusų raidėmis, abu kirčiuoti. Yra ir kirčiavimo ir kitokių lietuvių kalbos klaidų.

Leidinyje šitaip paskirstytas: bendroji dalis — klausimų pradžia, vieta, laikas, skaičiai, dalių numeriai, kelintiniai skaitvardžiai, kariuomenės rūšys, dydis; belaisvio paėmimas, apklausiamojo asmenybės nustatymas, dalinio sudėtis, ginklavimas, pozicijos, puolimas ir kariuomenės išdėstymas, PVO, PTO ir inžinerinės - cheminės kliūtys, ryšiai, aviacija, vadovybės planai, kariuomenės išdėstymas vietoje, kariuomenės žygių, kariuomenės perkėlimas, vietos gyventojų apklausinėjimas, kelias, kaimas, vietos ištekliai, palydovas, upė, brastos, pelkės, ežeras, šulinys, miškas, kalnai, miestas.

Šalia karinio pobūdžio dalykų leidinyje labai ryški komunistinė pažūra į Lietuvos gyventojus, iš kurios galima spręsti, kaip rusai būtų elgsi su jais, jei būtų įvykę pasipriešinimas. Pirmiausia okupantai, matyti, būtų ieškoję rusų ar rusiškai kalbančių. Tuoj sutinkame ir su klausimais, reikalingais čekistams. Štai jie: "Sakykite teisybę!", "Jūs negalite nežinoti!". "Jūs turėjote girdėti!", "Jūs turėjote matyti!", "Jūs netiesa (kalba visur netaisyta) sakote!", "Prisiminkite tiksliai!", "Nusiraminkite!"

"Pasiduok!", "Lipk nuo arklio!", "Mesk ginklą!", "Rankas aukšty!", "Gulk!", "Nekalbėk!", "Netriukšmauk!", "Jei triukšmausi, tai užmušiu!", "Pasiitrauk atgal!", "Pasisuk aplink!", "Pasisuk į šita pusę!", "Kairėn!", "Dešinėn!", "Eik lėčiau!", "Eik greičiau!", "Eik prysaky manęs!", "Eik paskui manęs!", "Jei bėgsi, nušausiu!"

SSSR, matyt, tikėjosi, kad kilus karui, Lietuvoje atsiras ir išdavikų, kurie kels sąmyšius arba perbėginės pas rusus. Tą rodo toki numatyti pokalbiai: "Jūs pas mus atėjote laisvu noru?", "Kas jus privertė pereiti pas mus?", "Jūs norit kautis mūsų pusėje?", "Jūs norit tarnaut mūsų armijoje?", "Jūs nenorit kautis prieš mus?", "Jūs aplamai nenorit kariauti?", "Su jumis blogai elgėsi tarnyboje?", "Ar neperėjot jūs, bijodami bausmės už ką nors?", "Jūs užmušėt ką nors iš jūsų viršininkų?", "Ką užmušėt?", "Koks jo laipsnis?", "Jūs priklausot politinei partijai?", "Pasakykit, kaip vadinasi ta partija?", "Jūs komunistas?", "Kuomet apleidote savo dalinį?", "Kur jūs perėjote frontą?"

Bolševikai rengėsi vaizduoti Lietuvos kariuomenę, kaip pačios Lietuvos gyventojų priešą ir patys vaidinti "išvadautojus". Tam irgi numatyti tam tikri pasikalbėjimai: "Ar atiminėja maištą (pasara, galvijus, arklius)?", "Ar sumoka už atimtą?", "Spaudžia?", "Plėšia?", "Ar užmušinėja gyventojus?", "Kiek gyventojų užmušė?", "Kaip viršininkai elgiasi su kareiviais?", "Ar šaudo kareivius?", "Ar kalba kareiviai, kad reikia baigti karą?"

Išbadėjusi raudonoji armija tikėjosi ir maisto Lietuvoje pasirūpinti. Jiems tuoj reikėjo žinoti ir paskui paimiti: "Ar yra galvijų (arklių)?", "Kiek karvių (avių)?", "Ar yra šieno (avių)?", "Ar galima gauti duonos (mėsos)?", "Dėl kiek žmonių?", "Surinkti ir pristatyti žmonai karvių (avių)?", "Surinkti ir pristatyti žmonai dėl... žmonių?"

Ryškūs nepasitikėjimas vietos žmonėmis: "Niekas neturi išeiti iš kaimo!", "Ar yra kaime žmonės, kurie nesena atvyko?", Vietoje pasiimtam palydovui įsakoma: "Priveskite mus taip, kad niekas nepastebėtų"; jam žadamas ir papirkimas: "Duosim jums pinigų".

Dvi savaitės su penkiais doleriais

1. Lietuvis tremtinys Teofilis Kolalis, gyvenęs Bl. 3, Zim. 111, Flakkasene Ludwigsburg, Germany, USA Zone, atsidūrė sunkioje būklėje, nes iš jo buvo pareikalauta \$1,000 užstatu, kitaip jis negauna vizos į USA. Jis prašo geros širdies amerikiečių jam pagelbėti. Teofilis Kolalis yra 59 metų amžiaus ir darbingas; savo geradariui atsiliepti atvykęs į Ameriką. Kas gali tokį užstatą padaryti, prašome atsiliepti Balfo centrui.

2. Lietuvė tremtinė Ursulė Navickienė, gyvenanti Warner Kaserne, Bl. B-1-33, Muerchen 45, Germany, USA Zone, jau praėjo visus tikrinimus ir jai truko tik vizos. Deja, konsulas pareikalavo pristatyti piniginę garantiją \$1,000. U. Navickienė yra 47 metų, sveika ir darbinga ir todėl galės užsidirbti sau pragyvenimą atvykus į Ameriką ir atsidėkoti savo geradariams. Galintieji padėti U. Navickienei, suteikiant prašomą užstatą, maloniai kviečiami atsiliepti Balfo centrui.

3. Lietuviai tremtiniai Vokiečioje daugelyje vietų jau perduoti vokiečių administracijai. Vokiečiai, turėdami pakankamai savųjų tremtinių, atvežtų iš rytų kraštų, nepajėgia suteikti pakankamos pašalpos lietuvioms tremtinėms. Vietoje maisto tremtiniai gauna pinigais kas dvi savaites sekančiomis nromomis: viengungiai — 21 DM (\$5.00), viengungis ligotas, ne-darbingas — 36 DM (\$8.57), vyras su žmona be vaikų — 35 DM (\$8.33), vyras su žmona ir vienas vaikas — 43 DM (\$10.23), vyras su žmona ir du vaikai — 53 DM (\$12.61), moteris su 1 vaiku — 43 DM (\$7.14), moteris su 3 vaikais — 52 DM (\$12.38), moteris su 4 vaikais — 63 DM (\$15.00).

Darbo tuo tarpu patys vokiečiai ne visi gali gauti. O iš tokios pašalpos labai sunku išiversti ir tremtiniai be mūsų paramos visai negali pragyventi.

Tokių šelpinų lietuvių pri-skaitoma 3,000. Mes jų negalime apleisti. Mūsų visų pareiga juos paremti. Jų visų akys nukreiptos į amerikiečius. Neapvilkiame jų. Vienas kitas doleris čia ne tiek daug reikiška, o paukotas jis labai daug padarys.

Tremtiniai maldauja paramos, o Balfo sandėliai tušti. Paskutines siuntas išsiųstos prieš mėnesį. Reikia skubios pagalbos. Reikalingos visokios aukos, tiek pinigais, tiek gėrybėmis. Visas aukas pinigais, maistu, rūbais, apavu ir šiaip naudingais daikt-tais siųskite:

United Lithuanian Relief Fund of America, Inc.

105 Grand St., Brooklyn, N. Y.

ŠTAI VASARVIETĖ,
kurioj atostogaudami lietuviai gali pasijusti vasaroją .. Palangoj!

Stony Brook Lodge Tel.: Stony Brook 586

Čia priimami ir didesni pobūviai. Ideali vieta gegužinėms. Rezervuodami kambarius atostogoms arba norėdami daugiau informacijų, rašykite:

Pr. Lapienė, POB 526, Stony Brook, N. Y.

Taupyti galima ir laisvais! Prašykite informaciją paštu!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N.

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPLYK SAUGIAI ... mes per 41 metus visiems išmokėjome

Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 21/2 milijono U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų STIPRIAUSIA TAUPYMO ISTAIGA CHICAGOJE

Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR.
4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois
TELEFONAS: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4.
Trečiadieniais nuo 9 iki 12 dienų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

KAS ir KUR

- Lietuvos mėsos perdirbimo įmonėse vietoj užplanuotų 1.6 milijonų rublių pelno, pereinantis metais buvo 3.8 milijonai rublių nuostolių. Dar blogiau išėjo su žuvies pramone. Vietoj užplanuotų 7.7 milijonų rublių pelno gauta 0.6 milijono rublių nuostolių.
- Rusų pastatytas Lietuvos finansų "ministeris" A. Drobnyš, svarstant 1950 metų Lietuvos biudžetą, pranešė, kad krašte tebėra didžiulis prekių trūkumas. Pavyzdžiui, Tauragės apskrityje net 40% visų krautuvų neturi muilo ir skalbimo miltelių.
- Paverptos Lietuvos 1950 m. biudžete numatyta 1,352,912,000 rublių pajamų ir išlaidų. Švietimui ir bolševikinei propagandai paskirta 467,581,000 rub. Švietimas su propaganda sujungta į vieną vietą, kad nereikėtų pasakyti, kiek skirta propagandai. Nors tikrumoje visos švietimas pas bolševikus yra paverstas komunistine propaganda.
- Londonė, Anglijoje, lietuviai įsteigė baldų fabriką, kuriam vadovauja P. Varkala, o baldus konstruoja ir gamybą prižiūri žinomas Kauno baldų pramonininkas Vainauskas. Baldai jau paravinėjami didžiausiose Londono krautuvėse ir turi gerą pasisekimą.
- Paryžiuje sudarytas Europinio Sąjūdžio lietuvių tautinės tarybos skyrius. Vadovybę įeina dr. S. A. Bačkis, prof. J. Baltrušaitis ir Ed. Turauskas.
- Vokietijos lietuvių vadovybės centras iš Detmoldo perkeltas į Bad Salzuflen. Pilnas adresas toks: 21a, Bad Salzuflen, Baumstrasse 17, Germany, British Z.
- Detroitė mirė adv. L. Indreika, prieš 9 mėnesius atvykęs į JAV iš Vokietijos.
- Vliko pirmininko pareigas, M. Krupavičiui išvykus sveikatos pataisyti, laikinai eina J. Brazaitis.
- Iš Vliko žinioje esančio Tautos Fondo 4,500 DM paskirta Diepholz'o lietuvių bendrabučiui steigti.
- Vokietijoje gyvenusių ir į kitus kraštus jau emigravusių lietuvių Generaliniam Konsului J. Budriui, New Yorke.
- Dr. A. Trimakas pakvistos dėstyti rusų kalbą Seton Hall universitete, So. Orange, N. J. Anksčiau jis buvo kalbų dėstytoju Erie, Pa.
- Vyt. Marijošius, buvęs Lietuvos Operos dirigentas, pakviestas profesorium į muzikos mokyklą Hartford, Conn.
- Rašytojui Petriui Vaičiūnui, tebegyvenančiam Lietuvoje, liepos mėn. 29 d. suėjo 60 metų amžiaus.
- Veneculoje gyvenanti Irena Šeputienė, gerai baigusi tropinių ligų kursus, paskirta Guanape miestelio sveikatos punkto vedėja.
- Veneculos lietuvių suvažiavimas įvyks Maracay mieste, spalio mėn. 28-29 dienomis.
- AUSTRIJOS LIETUVIS jau pirkto spaustuves įrengimus ir bus spausdinamas mašinomis. Iki šiol jis buvo leidžiamas rotatorium spausdintas.
- Lapkričio 11 d. Bostone įvyks lietuvių, latvių ir estų bendra meno šventė

AMERIKA VALOSI NUO ŠNIPŲ

J. Kripas.

Daugelis amerikiečių vis dar tiki, kad su Rusija bus galima taikingai sugyventi, nors Rusijos agentai visur veikia priešingai. Amerikos nusistatymams ir taikingus santykius arde. Komunistų įsigalėjimas Kinijoje ir ypač dabartinis užpuolimas Korėjoje daugumai jau atidarė akis. Dabar jau ir nemažesnieji pavojaus įsitikino, kad sovietiškos Rusijos imperialistai visiems kraštams rengia pražūtį.

Mūsų laisvame krašte sovietiniams šnipams gerai sekėsi veikti, bet dabar, geroką jų skaičių išgaudžius, jų veikimas pasunkės. Sugavus vieną, įkliūva ir eilė jo pagalbininkų.

Dar 1945 metais buvo areštuoti 6 asmenys, leidę AMERIAN SIA žurnalą, kuriame jie buvo išspausdinę pavogtų slaptų valdžios dokumentų. Redaktoriaus Philip Jaffe ir buv. valdininkas Emanuel S. Larsen buvo nubausti. Daug valdžiai žinių suteikė buvę komunistai — Whittaker Chambers, Louis Budenz ir Elizabeth Bentley. Buvo areštuotas ir nubaustas buv. Valst. Departamento aukštasis valdininkas Alger Hiss, formaliai už kreivą priesaiką, bet iš esmės, už dokumentų išvogimą.

Prekybos departamento valdininkas William W. Remington įtartas esąs komunistas, ir Michael E. Liebman — Lee įtartas sabotavęs prekybos su Kinija reikalus. Sekretorius Sawyer pasiūlė abiems pasitraukti.

Owen Lattimore ir John S. Service, vienas buv. Valst. Departamento patarėjas ekspertas, kitas karjeros diplomatas, kaltinami dėl per didelio prielankumo komunistinei Kinijai. Lattimore dar ir dabar pataria pripažinti komunistinę Kinijos valdžią, tik jo patarimai dabar nebeteikia reikšmės.

Suėjus dr. Klaus Fuchs, dirbusį atominės energijos chemijos laboratorijose ir išdavusį svarbias paslaptis rusams, įkliūvo ir visa eilė jo padėjėjų bei žinių tiekėjų. Suimti: Harry Gold, dr. Sydney Weinbaum, Alfred Slack, David Greenglass, Abraham Brothman, Mariam Moskowitz, Julius Rosenberg, Ethel Rosenberg ir dr. Bertha Barkan-Luthy, kuri numatoma deportuoti. Žymūsios komunistų vadovės Gertrude Eiserl pabėgo į Vokietiją, 11 komunistų vadų jau nušauti (nors byla dar ne visiškai baigta). Kitų, kaip DAILY WORKER administratoriaus Philip Bart (pavardė suamerikietinta), Marcel Scherer, Harry Bridges bylos taip yra eigoje.

Pats prezidentas kreipėsi į piliečius kviesdamas talkininkauti FBI pareigūnams kovoje su šnipais. Amerikos karo Legionas ir Lions International patvirtė reikšmę organizuotai stovėjimui su komunizmu. Fordo fabriko darbininkų unijos prezidentas pasižadėjo savo uniją apvalyti nuo komunistų. Birmingham, Ala. ir Knoxville, Tenn. miestai uždraudė komunistams koją įkelti į jų ribas. Detroitė uždrausta pardavinėti gatvėse komunistų laikraštį D. WORKER ir kitą jų literatūrą. Pittsburgh'e teiktas esąs komunistas, ir Michael E. Liebman — Lee įtartas sabotavęs prekybos su Kinija reikalus. Sekretorius Sawyer pasiūlė abiems pasitraukti.

Owen Lattimore ir John S. Service, vienas buv. Valst. Departamento patarėjas ekspertas, kitas karjeros diplomatas, kaltinami dėl per didelio prielankumo komunistinei Kinijai. Lattimore dar ir dabar pataria pripažinti komunistinę Kinijos valdžią, tik jo patarimai dabar nebeteikia reikšmės.

Owen Lattimore ir John S. Service, vienas buv. Valst. Departamento patarėjas ekspertas, kitas karjeros diplomatas, kaltinami dėl per didelio prielankumo komunistinei Kinijai. Lattimore dar ir dabar pataria pripažinti komunistinę Kinijos valdžią, tik jo patarimai dabar nebeteikia reikšmės.

Apie Edv. Krasauską „atvirą laišką“

Ponas Edvardas Krasauskas dideliu „atviru laišku“ MUSŲ KELYJE š.m. rugpjūtio 4 dieną išdėstė savo nepasitenkinimą dėl Waterburyje įvykusios Lietuvių Dailės Parodos ir visus jos rengėjus sukrovė į „biznierių kromelinkų“, „savanaučių“ ir net „žulikių“ puodą. Tai yra, žinoma, daug lengviau, negu sąžiningai ir rimtai pagelbėti.

Žmogus yra toks, koks jis yra. Bet p. Krasauskas panorėjęs pasirodyti ir tokiu, kokių jis nėra.

Jis sakosi norįs apšviesti lietuvių visuomenę, kaip buvo suorganizuota Lietuvių Dailės Paroda Waterburyje. Bet, kaip pats sakosi, „nė piršto neprikieš“ prie parodos, tik iškreipia tikrąją parodos pavelską. Atrodo, kad jis parodą norėjo matyti tokią, kokią jis „atvirame laiške“ vaizduoja.

Palikdamas nuošalį visus man gerai suprantamus motyvus, kodėl p. Krasauskas taip supykto ant Waterburyje įvykusios parodos rengėjų, bandysiu kiek atitaisyti tą suklastotą pavelską.

O buvo, mielas p. Krasauskai, šitaip. Kai Tamsta kviečia į parodą vykdomąjį komitetą. Tamsta mielai sutikai jame dalyvauti ir, atsimenu gerai, dar pats padėjai man sudaryti sąrašą asmenų, kviestinų į šį komitetą.

Buvome sutarę, kad Tamsta prirengsi parodą. Tuo tikslu Tamsta kelis kartus buvai nuvykęs pažūrėti parodos patalpų, išmatavai sienas ir apšvarstėi visą ekspонатų išdėstymo tchniką.

Vėliau Tamsta buvai paklaustas, kiek norėsi už darbą. Tamsta pareikalavai \$250.00. Mano apskaičiavimu, tas darbas negalėjo būti tiek vertas, ir tuo mūsų derybos užsibaigė. Bet, kartą sutikęs dalyvauti Parodos Komitete, Tamsta niekur ir niekados nesi pareiškęs, kad iš jo pasitraukė. Todėl visą laiką Tamsta ir buvai laikomas Komiteto nariu, kaip ir visi kiti, kurie sutiko jame dalyvauti.

Komitetas niekur „netriūbi“ apie tai, kad Tamsta tvarkė parodą. Buvu spaudoje skelbta, jog dail. Krasauskas kviečiamas parodą tvarkyti, bet, nepavykus susitarti, jokių „triūbijimų“ nereikėjo. Šią garbę Tamsta sau priskirė nepelnai.

Kur, kas ir kaip padarė biznį iš Lietuvių Dailės Parodos — yra tik Tamstos fantazijos kurinys. Matydamas, kad p. Krasauskas akis neatkirią teisybės spalvų, turiu pagrindo galvoti, kad ir jo ausis neatkirią dalykų, kurie, neva, buvo išpasakoti tūlo ALTS pareigūnui.

Kadangi tokiais piktais tvirtinimais p. Krasauskas palietė Vyr. Parodos Tvarkytoją ir ALTS Centro Valdžią, tai, manau, jis dar turės progos su jais pasiaiškinti. Tuo tarpu aš galiu patvirtinti ponui Krasauskui, kad nei vienas centas iš parodos nauda ir surinkti pinigų nenuėjo į ALTS Sąjungos kasą.

Aš tikrai stebiuosi p. Krasausko morale. Jam, kaip Komiteto nariui, buvo pasiūsta Waterburio parodos pajamų ir išlaidų apyskaita, ir jis galėjo puikiai matyti, kas ir kokią biznį yra padaręs iš tos parodos. Vienintelis žmogus, kuris norėjo padaryti biznį ir kuriam tai nepavyko, tai pats p. Krasauskas.

P. Krasauskas kalba, esą, „grafikos kūrinių, paveikslų, fotografijų buvo ant sienų sukabinėti be rūmų“. Ar ne gėda skelbti neteisybę? Kurį paveikslą be rūmų Tamsta matė sąlyje? Tiesa, matė fotografijas be rūmų, bet tai nebuvo fotografijų paroda, o jos tik buvo naudojamos tautodailės skyriaus, tam skyriui pašalinti. Kiek

aš pamenu, tos fotografijos neturėjo stiklų ir New Yorko parodoje.

Tamsta matė ant koridoriaus sienų grafinių kūrinių be rūmų ir be stiklų. Tais reikėjo padaryti tokį dël to, kad bibliotekos vadovybė neleidžianti sienoninių. Kitos vietos neturėjome, tai buvome priversti arba juos pakabinti be rūmų, arba visai jų nerodyti. Todėl tik dalį teparodėme, bet taip, kad jų meninė pusė nei kiek nenukentėjo.

Toliau, p. Krasausko galvojimu, ir tautodailė nebuvo tinkamai eksponuota. Čia reikalas liečia skoni, o dël jo galima ginčytis be galo. Parodos lankytojams tas skyrius patiko.

P. Krasauskas piktinasi, kam parodos rengėjai nepakankamai nusimano apie ekspонатų vertę. Tiesa, jokios akademijos nesuėjus. Advokato A. Olio prašymas apsiėmė suorganizuoti parodą Waterburyje ne kuriuo kitu tikslu, kaip tik parodyti Waterburio miesto ir apylinkių žmonėms, jog lietuviai turi sa-

vaitą meną ir savitą kultūrą. Labai norėjau, kad p. Krasauskas, kaip dailininkas, irgi prisidėtų su „savo pirštu“. Deja, jis į tą reikalą pažūrėjo biznieriškomis akimis ir panorėjo pasipelninti iš pasiaukojusių žmonių pastangų. Man nebūtų buvę gaila jam sumokėti, jei pinigai būtų buvę mano. Bet jie surinkti iš visuomenės ir, aš manau, kad tam kilniam reikalui gali šiek tiek pasiaukoti ne tik paprastas lietuvis, bet ir toks idealistas, kaip dailininkas Krasauskas.

Suprantama, nėra darbo, kurio negalėtum atlikti geriau, negu esi atlikęs. Gal buvo galima ir paveikslus sukabinti geriau, ir tautodailę puošniau išdėstyti... Bet... vieno dalyko nebuvo galima padaryti: būtent, p. Krasauskui mokėti \$250.00 už 10 dienų darbą. Jei būtume galėję tai padaryti, tai tikriausiai p. Krasauskui paroda būtų buvusi OK.

Dr. M. J. Colney

Gydykim nervuotus vaikus

Atsitinka, kad normalių ir savo pirštus, krinta susižeidusi, kad tuo vėliau išsiskirti globėjų užuojautą. Nemėgsta su draudimo ir tada priešingai elgiasi. Nuolatos beldžia, daužo, kala, geležinkelius stato ir tt. Net miegodami neramūs, jaudinantis sapnus sapnuoja, verkia, klykia ir panašiai. Įvairūs geisimai, sumanymai vienas po kito kyla ir tuojau keičiasi.

Vėlesniame amžiuje, tiesa, kiek ramesni, bet išblyškę, nepajėgia pilnu ir ilgu džiaugsmu kartu su kitais žaisti. Kartais žaidžia, bet tie žaidimai greit jiems nusibosta, tuojau ko nauja reikalauja arba pasitraukia, jei jų prašymo kiti neklauso. Mokykloje pasižymi savo ambicija ir pretenzijomis, norėdami atkreipti į save mokytojo dėmesį. Perdėtai apie save manydami, neturi draugų ir greit su jais pykstasi, nuolat skundžiasi, verkia, mėginami ašaromis paimti viršų.

Nėreikia ilgai pataikauti. Svarbu kiek galint nekreipti dėmesio į jų scenas ir pretenzijas, o kada jie geri, ramūs, tada nejuokiomis parodyti daugiau prielankumo. Paskui svarbu išnaudoti jų norą iškilti, pasižymėti. Čia jiems reikia ateiti pagalbos sporto ir sveikų pramogų reikale, arba padėti kituose sveikose, leistuose sumanytuose. Svarbu patarti, kad jie pavyzdinčiai atliktų vieną antrą darbą, o paskui už tai juos pagirti net kitų akyse.

Be to, ligos eiga gali sumažinti grynas oras, sveikas valgis ir ramios gyvenimo sąlygos.

J. Miškinis

Acii Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo programa DIRVOS spausdinimo priemonėms pagerinti auکوjo šie skaitytojai:

Zolynas Petras, Chicago, . \$2.-	Steponaitis K., New Britain, Conn.1.-
Hirschfeld A., Kecoughton, Va.3.-	Labanauskas, V. J., Chicago, Ill.50
Bugenis Bal., Detroit, Mich. 2.-	Seniūnas A., Richmond, Va.1.-
Ratkus Mykolas, Cleveland, Ohio150	Rimauskas J., Cleveland, Ohio1.-
Žitkevičius E., Chicago, Ill. 2.-	Pečiulis Petras, Canistota, S. Dak.3.-
Kriščiūnaitis J., Putnam, Conn.1.-	Klevaitis J., Chicago, Ill.1.-
Jakštas J., Clarkville, Tenn. 2.-	

RAŠALO AŠAROS

Bronys Raila

Sąrašas knygų uždraustų.

Mirtingam žmogui eiti tiesios kas būtų besakyti apie Marko aukštybėmis be galo sunku. O suklysti ir paslysti — vienas niekas. Jei to kartais nepajustum, tai visuomet tau atsiras teisėjas, kuris pasakys ir nurodys, jog suklydai ir turėtum būti pasmerkta.

Bepigū durnam ir aklam: tikėk, ką tau pasakė, klausyk, tau įsakė, nelaužyk galvos, ir būsi teisingas. Bet mastytojai ir rašytojai bene dažniausiai nusipelnę tiesos iškraipytojų var. Jie būna persekiojami, slopinami, net žudomi, kad mąstytų ir rašytų, kaip dienos viešpačiai norėtų, arba ne visai taip, kaip dangiškųjų viešpačių tarnams atrodo. Net ir tokia artimo meilės skelbėja, kaip katalikybė, yra nuo seno išvedusi draudžiamųjų skaityti knygų katalogą — index librorum prohibitorum... Tai be abejo visai natūralu, kaip ir kiekvienai totalistinei bei autoritetinei doktrinai.

Mūsų vyskupas V. Padolskis AIDŲ 5 numeryje jautriai susidomėjo lietuvių literatūros reikalais (tarsi tremtyje jau stigtų skaudesnių ir svarbesnių dalykų, kuriais galėtų sielotis augštas Bažnyčios pareigūnas) ir, teologo akimis išnagrinėjęs Vincą Krėvę "Dangaus ir žemės sąnaus" pirmąją dalį, rado, kad šis veikalas "galis būti įrašytas į katalikų neskaitytinų knygų sąrašą", ir kad tokio kūrinio jis negalys niekam rekomenduoti, o tik griežiau nuo jo skaitymo sudrausti...

Tai dël to, kad Vincas Krėvė, kurdamas savaimingą meno veikalą apie pirmuosius krikščionybės laikus (ir, pridėsime, gal nesistengdamas tik paraidžiuoti interpretuoti Evangelijos tekstus), pasak vyskupo, "negalėtingai deformuoja praeitį, net šventiausius religinės istorijos faktus, ištrindamas ar užtušuos, verčia, mėginami ašaromis paimti viršų". Vyskupas nurodo eilę atvejų, kur autorius prasilenkęs ne tik su jam neabejotinai šventaisiais faktais, bet ir "profesinės istorijos" daviniais...

Vyskupai tam pastatyti, kad gintų savo Bažnyčios dvasią ir raidę. Todėl nesistebėsime, o greičiau juos girsime už uolumą. Bet kai literatūros kūrinyje tampa objektu kelias teologinio samprotavimo brūkšniais lengvai išspręsti visoms tiesoms, apie knygų uždraustumą sąrašą prisimenant, — man darosi liūdna ir kažkaip nejauku.

Žmogiškosios ir dieviškosios kūrybos, meno ir religijos, literatūros ir į punktus suvestos ideologijos, rašytojo ir policininko bei cenzoriaus santykio klausimai yra labai seni, labai gilūs ir gerokai painūs. Adomas Jakštas buvo nusprendęs, kad čia negali būti dviejų nuomonių: meno kūrėjas privoleti būti Absoliuto garbintojas ir tarnas... Bet gi mes kiti teikiame betvirtinamę, kad čia gali būti dvi nuomonės ir net žymiai daugiau. Tik viena aišku, ir tai tvirtina ypač "profaninė istorija", kad tiek dangaus Absoliuto įgaliojimai šioje žemėje, tiek ne mažiau šios žemės absoliutai, karaliai, diktatoriai, kaip ir įvairiausių religinių sektų įstatymdavėjai visuomet uoliai reikalauja mokslo ir meno žmonių būti tik jų ištikimaisiais tarnais... Ir dažnai jie moka pagrasinti didesniems baismėms nusikaltėliams, negu index knygų uždraustum.

Jei jau V. Krėvė pateko vyskupo nemalonėn kiek nustebunk, lindamas dieviškąją istoriją, tai be jokių spragų...

Man rodos, daugelis galėtų čia prisiminti prancūzų rašytojo ir akademiko Maurice Donnay nuostabią protinę išsireiškimą: "Mokslininkais mes vadiname tuos žmones, kurių ignoracija yra su spragomis". O kai pradeda kalbėti ir veikti neklaidingieji bei dël visko tikri, tai žengiam prie fanatizmo. O nuo fanatizmo dar siauresnis žingsnis ligi smurto, prievartos, saulaviavimo ir teroro. Ir dvasinė bei profaninė istorija rodo, kaip kruvinausiomis smurto tvirtovėmis pasidaro tie, kurie kilniaisiais ir gražiaisiais žodžiais kalbėdavo apie žmogaus laisvę.

Žmonija dël to gali džiaugtis rašytojais, filosofais ir mokslininkais, kad jų ignoracija turi spragų ir tos spragos po truputį mažėja. Bet visuomet buvo, yra ir liks baisyti tie, kurių vi-sažinojimas yra tobula, pilnas ir griežtas, — tai yra ignoracija be jokių spragų...

DIENOS KLAUSIMAI

Redaktorius VINCAS RASTENIS, 6826 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Tel.: EN 1-4486, ar HE 1-2447

KIENO REIKALAI?

VIENA SKAITYTOJA neseniai mums parašė: "Siunčiu tris dolerius už laikraštį, bet jau nežinau, ar daugiau siųsiu. Rašote tiek apie tremtinių reikalus, o mums tai jau nebėra ką ir skaityti".

Tyčia pavartėm paskutinio pusmečio DIRVOS numerius — argi tikrai taip vien tik apie tremtinių reikalus rašoma. Ir nuostabus dalykas — pasirodo, kad priešingai: apie tremtinių reikalus yra daug mažiau, negu dabartinėse aplinkybėse pritiktų!

Jei kas abejoja, prašom įsitikinti. Paimkime kad ir pereinamos savaitės numerį — vasarišką, tik šešių puslapių ir dar skelbimais gerokai apkrautą... Ką gi pamatysite? Pamatysite, kad įvairaus didumo straipsnių ir straipsnelių yra 21, dar yra eilėraščių, dvi amerikiečių netuvių sukurtos dainos, du atskiri apsakymai ir 28 trumpos žinėlės. Kas iš visos tos medžiagos yra apie tremtinių reikalus? Ogi Clevelando žiniose trumpas pranešimas apie tai, kad bus tremtinių draugijos susirinkimas, naujų atvykėlių sąrašas ir dar šešios smulkios, po kelias eilutes žinėlės iš įvairių pasaulio kraštų. Iš viso grynai tremtinių liečiančių žinių yra nepilna viena laikraščio skiltis, o kitos skaitomos medžiagos (be skelbimų) — 34 skiltys! Tai argi teisybė, kad rašoma vien tik apie tremtinių reikalus?

Panašios išvados prieitume peržiūrėję ir bet kurį kitą DIRVOS numerį, ar net ir bet kurį kitą Amerikos lietuvišką laikraštį.

O vis dėlto ne viena ta čia paminėtoji skaitytoja pasako, kad dabar lietuviškuose laikraščiuose nebėra ko skaityti, nebėra žinių... Ir ne vien tik apie DIRVĄ, bet ir apie kitus laikraščius tą sako. Vadinas, kažkas atsitiko, yra įvykusi kokia permaina...

Tikrai, dabar mūsų laikraščiuose jau vis mažiau ir mažiau užtinkam apie piknišką bei "parių" stalų apkrovimą valgiais ir gėrimais, apie dešrų (lietuviškų!) skanumą, apie šeiminių ir patarnautojų gabumą bei malonumą. Mažiau pradėjo rašyti laikraščiai ir apie vieno ar kito asmens pajudėjimą savo asmeniškais reikalais, mažiau parašo, kas kada nuvažiuo pas uošvę apsilankyti, ar pas ką atvažiuo teta su žentu ir mieliais vaikais. Negalima sakyti, kad visai neparašo, bet jau tikrai daug mažiau, negu pirma.

Štai čia ir yra to priežastis, kad kai kurie skaitytojai sako, jog laikrastyje nebėra "žinių", jog nebėra ko skaityti. Pavyzdžiui, viena skaitytoja taip pasisakė: "Aš tai laikraščius iš viso nemėgstu skaityti, o išsirašau tik todėl, kad viename mieste yra mano draugė, didelė veikėja, ir laikraščiai dažnai mini jos pavardę, tai man įdomu tai matyti..."

Bet ar tam lietuviški laikraščiai tokiu dideliu vargu leidžiami, kad tik tokias "žinias" skelbtų, kad verstųsi privatus gyvenimo įvykių pranešėjimu? Ne, dėl šito nei vienas redaktorius, nei vienas bendradarbis nesuktų sau galvos, kaip čia tą lietuvišką laikraštį išlaikyti, nes lengviau uždribamo ir geresnio pragyvenimo Amerikoje dar yra kiekviename žingsnyje!

Lietuviško laikraščio uždavinys yra platesnis ir svarbesnis, negu privačių asmeninių ar šeimyninių įvykių aprašinėjimai. Mes garbinam Basanavičių, kuris savo AUSA pažadino mūsų tautą, garbinam Kudirką, kuris savo VARPĄ ją prikėlė. Bet jie kalbėjo apie platesnius reikalus, apie tautos reikalus.

Ir dabar savi laikraščiai svetur gyvenantiems lietuviams pirmo vietą reikalingi ne tam, kad sužinotų kokių privačios pobūdžio žinių, net ir ne tam, kad viską žinotų, kas dedasi pasaulio politikoje (tam daugumas jau pasinaudoja didžiaisiais lietuviškais laikraščiais), o tam, kad žinotų, kas dedasi mūsų lietuviškos visuomenės veikime, kad galėtų dalyvauti pasidalinime mintimis apie lietuvių visuomenės, apie lietuvių tautos reikalus, kad galėtų palaikyti savo tarpe visuomeninį ir tautinį ryšį, minčių bendravimą; kad galėtų sekti mūsų viešųjų tautinių reikalų svarstymą ir, gal būt, tame svarstyme dalyvauti; kad galėtų žinoti, koki užsimojimai mūsų lietuviškame veikime yra vykdomi ir galėtų prie to vykdomo prisidėti.

Šitokiems tikslams tetarnaudami lietuviški laikraščiai gali būti reikalingi ir naudingi mūsų tautos gyvybei apsaugoti ir mūsų tautos gerovei atkovoti. Dėl to yra prasmės ir visokeriopų aukų dėti tam, kad lietuviški laikraščiai būtų, kad jie laikytųsi.

Jeigu kam šitoks lietuviško laikraščio uždavinys jau svetimas ir nebeįdomus, tai nieko nebeįdarysi: tam tikrai lietuviškame laikraštyje nebėra ką skaityti...

Jeigu visi, kurie tebeįlaiko save lietuviams, saviems laikraščiams nepagailėtų paskirti nors trečdalią tiek, kiek negaili išleisti klubuose bei "saliūnuose", tai tie laik-

JUPITERIO PYKTIS...

NAUJIENŲ apžvalgininkas smarkiai supyko už pastabą dėl J. Lazdausko straipsnio, vadinamo jį "storu melu", "šmeižta palaikiu" ir tt., ir tvirtindamas, jog Lazdauskas tik kitų mintis atpasakojęs, ne savo.

Skaityti tai jau mus nėra reikalo eiti mokytis į NAUJIENAS ir suprasti taip pat lietuviškai dar suprantam. Kaip tik dėl to iš J. Lazdausko-Toliušio straipsnių ir suprantam, kad jis pats aiškiai ir atvirai pasisako, jog Lietuvos laisvinimo kovoj, jo paties manymu, reikia lygiai kovoti prieš "voldemarininkus" ir prieš "smetonininkus", kaip ir prieš bolševikus — tą jis parašė NAUJIENOSE jau aiškiai nuovės, ne kitų nuomonę atpasakodamas. Jis dar nepasakė, kad tokios atviros kovos katalikų politinėms grupėms, betgi jis mato tik vieną išeitį — viskas bus gerai tik tada, kai lietuviai iševiuos bus įtikinti, jog "ateities Lietuvoje valdžios negalės paimti jokia "šventoji dvasia", o tik socialdemokratai ir liaudininkai".

Kaip gi įtikinti? Arba reikia sakyti tai, ko tikrai nežinau, kaip ten išeis, arba reikia sąmoningai to siekti, tai yra, iš anksto padiktuoti Lietuvai, kas ją gali ir kas negali valdyti. Lazdausko tendencija yra aiški — eiti antrojo keliu.

raščiai galėtų būti didesni ir tarp ko kita galėtų skirti vietos taip pat ir privatinės pobūdžio žinėlėms, taip pat ir apie pasisvečiavimus, "pares", dešrų skanumą, šeiminių kulinarijų gabumus ir kita. Bet specialių skyrių tokio svarbumo reikalams mūsų laikraščiai negali išlaikyti, o užleisti jiems pirmenybę prieš bendrus visuomeninius-tautinius reikalus būtų tiesiog nusikaltimas.

Liūdnas čia yra tas dalykas, kad visos kalbos apie reikalus, bendrus visiems lietuviams, kai kam jau atrodo kalbomis tik apie ... tremtinių reikalus

Tiesą sakant, kas ne kas, o DIRVA, kuri per pastaruosius dvejus metus iš tremtinių tarpo susilaukė naujų skaitytojų daugiau, negu jų pirma iš viso buvo, taigi turėdama jau apie 60% skaitytojų tremtinių, kurių skaičius kasdien didėja (o ne tremtiniai skaitytojai pamazū sensta ir net miršta...) turėtų pamato iš tikro tik į tos savo skaitytojų daugumos reikalus daugiausiai dėmesio ir kreipti. Bet mes, kaip ir didesnioji čia turimos lietuviškos spaudos dalis, visų pirma dėmesį kreipiame į bendruosius Amerikos lietuvių visuomenės bei visos lietuvių tautos reikalus, kurie, mūsų supratimu, yra lygiai ir tremtinių ir ne tremtinių lietuvių reikalai.

Kultūrinės veiklos stiprinimas, lietuvių kalbos išlaikymas, lietuvių iš nelaimės gelbėjimas, lietuvių reikšmės Amerikoje kėlimas, lietuvių meno populiarinimas Amerikoje, kova su lietuvių tautos priešais, su Lietuvos kankintojų agentais Amerikoje, lietuviško susipratimo stiprinimas, rūpinimasis geresniu lietuvių susiorganizavimu — argi visa tai yra tik tremtinių reikalai?

Ne, tai yra visų, absoliučiai visų lietuvių reikalai. Jeigu šiandien tų reikalų svarstyme dažniau pasireiškia tremtiniai, tai argi nebuvo laukta, kad taip būtų? Argi nebuvo svajota, kad štai atvyks naujų jėgų, prasišėdės naujas, gyvesnis veikimas? Gal nauji žmonės dar ne visada gerai pataiko į tikrus taškus, bet tada ne tremtiniai turėtų dalyvauti drauge ir nurodyti, kas jų manymu yra klaidinga. Daugeliu atvejų taip ir yra. Bet tie, kuriems kiekviena nauja pastanga visuomeniniam darbe jau yra tik "tremtinių" reikalas, vis dėlto klysta.

Štai neseniai DIRVOJE buvo rašyta apie naujos Clevelando lietuvių bažnyčios projektą. Argi būtų teisinga sakyti, jog tai yra rašymas apie tremtinių reikalus, vien tik todėl, kad projekto autorius architektas yra tremtinys? Lygiai neteisinga būtų sakyti, kad tremtinių dailininkų sukurtą paveikslų parodymą Amerikoje yra vien tremtinių reikalas. O Kultūros Fondo organizavimas, o Lietuvių Kalbos Draugijos steigimas — argi tik tremtiniais, o ne visiems sąmoningiems lietuviams turi rūpėti?

Zinoma, jeigu jau kam atrodo, kad nebeverta išleisti po 6 centus per savaitę tam, kad tokiais dalykais pasidomėtų, tai nieko neįdarysi. Lietuvių visuomenė tuos savo narius turės arba nurašyti į nuostolius, arba bent laikyti neaiškios vertės atsargų sąskaitoje...

Jis niekur neprasitarė, kad toks "okupantų įtakoje esančiųjų" manymas yra apgailėtinas ar klaidingas. Priešingai, jis nusiskundžia tik tuo, kad labai sunku įrodyti Lietuvoje jokios kitokios valdžios negalėsiant būti, nes kitur dėl Lietuvos išlaisvinimo kovojantieji lietuviai su tais visais "baubais" kolaboruoja...

Jei NAUJIENŲ apžvalgininkas didžiuojasi suprantas, ką skaitas, tai negalėjo gi jis nesuprasti tos savo bendradarbio minties, kad tol, kol Chicagoje Grigaitis ir Vaidyla sėdi prie vieno stalo su šimučiu ir Oliu, tol J. Lazdauskas-Toliušis negali Urugvajui tinkamai kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės. Neatrodote tos minties? Tad gal dar kartą atidžiai paskaitytumėt? Ar būtinai reikia, kad ten būtų pavardės paminėtos?

Mūsų (norėtumėm tikėti, kad ir NAUJIENŲ) nusistatymas kiekviename veiksmo dėl Lietuvos ateities yra aiškus: kuo tik įmanoma, padėti Lietuvai atgauti nepriklausomybę, kurioje ten gyveną Lietuvos piliečiai laisvą ir nesuklastotą rinkimų būdą nusistatytą tokią valstybę tvarką ir išsivertę tokią valdžią, kokios jie norės, o ne būtinai, kokią padiktuos tūlas Lazdauskas, savo, ar "okupantų įtakon pasidavusių" vardu.

Siekimas tik tam tikros partijos valdžios Lietuvoje, mūsų manymu, nėra kova nei dėl Lietuvos nepriklausomybės, nei dėl demokratijos, kurios gerą vardą NAUJIENOS galėtų rūpinti, o ne naujos DIRVOS, o nuo tokių savo bendradarbių išdaigų pasaugoti...

VELNIAI

Vytautas - Jonas Narbutas

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

Bet daugiau jis nieko neatsakė. Iš viso, kaip aš tuojau pastebėjau, bokšto aplinkuma jį gąsdino labiau, negu mane. Ir su kiekviena naktį atnešančia minute jis darėsi vis baukštesnis, kal, pagaliau, nieko netaręs, jis paliko mane vieną. Visiškai inkstintys ir aš nusekiau paskui jį.

— Aš tave prašau, nelik tame prakeikto bokšte, — tarė jis man susijaudinęs, kai nusileidau žemyn.

— O geresnės nakvynės čia niekur nerasiu! — kažkaip netikėtai išsprūdo iš mano lūpų. Tiesiog prieš mano norą. Nes aiškiai jaučiau — man norėjosi pasakyti: "Palikim, iš tiesų, tą istoriją!" Bet jau buvau savo pasakęs. Ir ponas Vergilijus, ištiesęs man ranką atsisveikinti, nervingu skubotumu pradingo tamsoje.

Tik dabar, rodės, aš supratau — aš tikrai lieku tame bokšte. Toji mintis mane sukrėtė. Nes anksčiau, atrodo, visa tai buvo vieni juokai. Jaučiausi nepasiruošęs ir nepajėgus praleisti naktį vienas nepažįstamoje ir, atvirai kalbant, mane bauginančioje vietoje.

Paslaptingojo gyventojų pėdsakai laipsė mane vis neramino. Gal tik todėl, nieko nelaukdamas, sugrįžau į bokštą ir priėmiau duris iš vidaus ten gulėjusiais akmenimis, nors kodėl aš taip pasielgiau, nei pats tuose mane vis neramino. Gal todėl, nieko nepagalvojau. Bijojau "velnio"? Bet tai sugrąžino man pasitikėjimą savimi.

Tada aš, pasišviesdamas kišenine lempute, pradėjau lipti laiptais aukštyn. Betgi vos tik pastaciau koją ant pirmosios pakopos, mane vėl suėmė nerimas ir baimė. Net stabtelėjau. Taip neįtikėtina staiga buvo apėmusi mane baimė. Bet jos priežasties negalėjau suprasti. Jaučiau paslaptingoje gyventojų artumą, jo žvilgsnį? Tūkstančiai bauginančių minčių sukosi galvoje. Bet itartino nieko negalėjau pastebėti. Atvirai kalbant, aš bijojau net apsidairyti, nes jau vien ta mintis, kad galiu jį pamatyti, man buvo užvis baisiausia.

Visas jėgas sukaukęs, vos-ne-vos pasiekiau paskutinę pakopą. Staiga mano neišaiškinamos baimės priežastis stojo man prieš akis: paslaptingojo gyventojų paliktos pėdų atspaudos bokšto laiptuose visiška atitiko pono Vergilijaus batų žymes!

Kaip atsidūriau bokšto kambaryje, vėliau niekaip negalėjau prisiminti. Buvau visiškai suglumes. Tik kai sandariai uždariau duris ir užsidangščiau angas lentomis bei užsidedgiau ant stalo stovėjusią žva-

žę, ir kai šviesa, kaip palaiminta ramybė, pripildė kambarį, šiek tiek nurimau.

Stengiausi apie nieką negalvoti. Ypač apie pėdsakus laiptuose. Norėdamas išsi- blaškyti, žvakė pasišviesdamas, ėmiau atidžiai apžiūrinėti kambarį.

Ir kaip nustebeu, kai po lova pastebėjau keletą pametų knygų, tarp kurių buvo vienas sąsiuvinys. Jis labiausiai ir patraukė mano dėmesį. Tarsi aš tik jo ir būčiau ieškojęs.

Sąsiuvinys buvo prirašytas. Nervinga, nelygia rašysena.

Nusinešiau rankraštį prie stalo ir prieš žvakės šviesos pradėjau skaityti pageltusius ir nuo senumo tokiu specifiniu kvapu dvelkiančius lapus.

Ir štai, ką aš tą naktį perskaičiau tame sąsiuvinyje, papasakosiu ir tau, mano mylima Viktorija, neatimdamas nė pridėdamas nė vieno žadžio. Ir tai yra tiesa, nes dabar, kai aš pasakojau tau šią klaidingą istoriją, aš matau prieš save aną sąsiuvinį ir skaitau.

...13 metų, lapkričio mėnesio 10 diena.

O, ranka, pamilus midaus taurę, kardo rankeną ir moters nuostabiai švelnų liemenį, kodėl tu griebsi plunksnos.

Aš žinau — aš sergu. Ir tik todėl tokią "poetinę" nuotaiką pagavo mane.

Bet ką nors rašyti būtinai turiu. Gal tai yra slapta noras nors kartą atvirai išsikalbėti su pačiu savim. Apgailėti nuodėmes? Jaučiu — nesu pajėgus svarstyti šį klausimą.

Kaip norėčiau prisiminti savo vaikystę saulėtą ir gražią. Bet nejaugi aš kaltas, jei vaikystės vaizdai man sukelia tik liūdesį? Nes aš nevadinu vaikystę kūdikių tės metų (jie taip išblėso mano atmintyje, jog net ir labiausiai norėdamas negalėčiau nei penketo žodžių apie juos sulipdyti), bet kaip tik tą laikotarpį, kuris prasidėjo su pirmuoju savarankiu galvojimu. Ir aš visiškai nenoriu nagrinėti to fakto, kodėl mano vaikishą širdį labiausiai traukė Dievo klausimas. Dievybės esimą jau pirmomis savo vaikystės dienomis pajutau ir mano siela tada užsidegė nežemiška liepsna gyventi vien tik Dievui. "Aš būsiu šventasis!" Mačiau, kokia šalta ir abejinga Dievui buvo manoji aplinka. — Per mane ji priartės prie Jo!

Ir vis dėlto manyje buvo šimtai abejonių. Ne, aš nenoriu pasakyti, kad laukiau ženklų iš Aukščiausiojo, kuris tikrai parodytų mane esant išrinktuoju atnaujinti pasaulį tikėjimą (nes kas dabar yra žmonės, jei ne tušti jo griaučiai?), nors negaliu nuslėpti — toks slapta noras manyje buvo. Nereikalavau, iš viso net bijojau apie tai garsiai pagalvoti, kad aš Jo vardan padaryčiau ką nors nepaprastą, pavyzdžiui, kokį nors stebuklą ar ką panašaus. Anapilol. Bet nors "tik vieną sekundę, nors vieną akimirklą Jį pamatyti" aš norėjau. Arba net dar mažiau. Kad kas nors paprasta (ir kartu nežemiška!) atsitiktų su manim. Tebūnie tai paprastų paprasčiausias įvykis, ir vis dėlto toks didelis, kad aš iš jo suprastčiau — aš esu tasai Dievo numylėtinis. Nes argi aš nebuvau pamaldus, argi aš netroškau Jo garbei dirbti, gyventi ir kentėti. Labiausiai kentėti. Bet tokias mintis aš vydavau šalin, nors nežinojau, ar jos gundė mane, ar buvo tikrųjų mano sielos atvaizdu.

O abejonės augo. Jų priežastis buvo mano nusivylimas, kai pastebėjau, kad net savo namiškių religinio veido nepakeičiau nei per nagą juodymą. Arba mano jaunystė. Tokia jau žmogaus prigimtis (o gal tai tik man vienam tinka?), kad jaunystė, tasai gražiausias ir idealiausias žmogaus gyvenimo laikotarpis, kaip ją mėgsta vadinti įvairūs pedagogai, yra nuodėmingiausias mūsų gyvenimo metų. Iš tiesų, kodėl turim būti toki pataikūnai patys sau ir nematyti, kokia yra gašli ir kartu biau- ri toji mūsų jaunystė. (Bus daugiau)

Lietuvių emigrantų dainos

Surinko Dr. J. Baly

11. Bitė ir musė (lietuvis ir lenkas)

1. Bitė medų korinėjo
Ir atsikrdo musė juoda.
Prieš bitelę subirbėjo,
Kad saldumo jai neduoda.
2. Bitė tarė: — Dykaduone,
Nuvalyki savo snapą!
Tau beuostant po mėšlynus
Bjauriai suterštas jis tapo.
3. — Co ty muviš? — musė tarė,
Aš esu iš Palokijos.
Man Pilsudskis čian atvare
Iš Varšuvos karalijos.
4. O bitutė vis zurėjo
Ir medutį korinėjo.
— Ginsiu savo, nestovėsiu,
Nors ingėlus mirt turėsiu.

Dain.: Marijona Gužauskienė,
56. Gimt.: Pelyšių km., šimonių
par. Atv.: 1913. Gyv.: 6922 Su-
perior Ave., Cleveland 3, Ohio.
Užr.: 1949.VIII.17.
Arch.: R 20.10.

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

18. MILIONAS ar MILIJONAS ?

Šitas žodis yra rašomas ne vienodai — kartais be joto, kartais su jotu. Lituaniai S. B. norėdamas išvengti šito svyravimo, 1950 m. kovo 11 d. "Draugo" antroje laidoje šalia biblioteka, patriotas, periodas, socialistas ir kt. pataria rašyti ir milijonas, milijardas, milijonas. Bet A. Tveraitis (slapyvardis) "Naujienu" Nr. 101 nepatenkinamas tokiu rašymu: jis yra linkęs su jotu rašyti ne tik milijonas, bet ir milijardas, milijonas ir kt., tik tokio rašymo negali kaip reikiant pagrįsti ir šaukiasi į pagalbą lituanistų profesorių A. Salio bei P. Joniko. Po kurio laiko iš šių autoritetų pasisakė paskutinis ilgokų straipsnių, tilpusių šių metų "Naujienu" 125 ir 127 numeruose. Visų pirma jis stengiasi įrodyti, kad jotas svetimybių negalys būti vienodai mas jotas — rašoma aviacija, vartojamas: suliaudėję, plačiai biblioteka, iniciatyva, materialigijė skoliniai (milijonas, milijardas, parapijonas, valerijonas...), turį būti rašomi su jotu, o tik inteligentų vartojamos svetimybės (biologija, simbiozas ir kt.). Šitoks ligišo lininis rašymas turėjęs "realų pagrindą", ir todėl "šiuo metu už tiems atrodo, kad tie žodžiai tėvynės ribų nedidelis lietuvių skaičius neturėtų imtis principinių mūsų rašybos keitimų". Patį savo straipsnį baigia dar kalboje vartojamas, tenka įmantriau: "Šitas pastabas čia bai abejoti, o jis savo daryba surašiau dalykui pasiaiškinti, nedaug kuo skiriasi nuo bilardo bet nesiūlau skaitytojams imti, kurio mūsų liaudis seniau tuoju naujoviškai pradėti ir rašyti. Rašyba yra sutartinis dalykas, ir jos nedera keisti nei vienam, nei pusantro kalbininko".

Situo būdu P. Jonikas stengiasi šnekėti kiek išdidžiai ir autoritetingai, bet, deja, savo ilgokų straipsnių nieko naujo, nepasako ir visą klausimą tik daugiau suvėlia, negu išaiškina. Je kalboje nevartojamais slavų visų pirma jis be reikalo suvėliau klausimo išsprendimas ar iš-

rašymą su liaudinių skolinių rašymu: grubijonas, fijolka (ar pijolka), dijokas, pijokas, parapijonas ir kt. nieko nepadedą klausimui išaiškinti ar išaiškinti, nes daugelis šios rūšies svetimybės mūsų bendrinėje kalboje visai nevartojama — tai viena; antra, jotas daug kur tarp balsių yra vartojamas ir grynai lietuviškuose žodžiuose, pvz. įjeiti, pajėmė ir kt.; trečia, vienas kitas jotas mėgino visur tarp balsių vartoti — tiek suliaudėjusiuose skoliniuose, tiek tarptautinėse svetimybėse (biologija, patrijotas, perijotas, socialistas, triumfas ir kt.), visai panašiai, kaip kad yra linkę rašyti P. Jonikas su A. Tveraičiu, bet toks rašymas nerado daugiau šalininkų, ir dameriuose. Visų pirma jis stengiasi įrodyti, kad jotas svetimybių negalys būti vienodai mas jotas — rašoma aviacija, vartojamas: suliaudėję, plačiai biblioteka, iniciatyva, materialigijė skoliniai (milijonas, milijardas, parapijonas, valerijonas...), turį būti rašomi su jotu, o tik inteligentų vartojamos svetimybės (biologija, simbiozas ir kt.). Šitoks ligišo lininis rašymas turėjęs "realų pagrindą", ir todėl "šiuo metu už tiems atrodo, kad tie žodžiai tėvynės ribų nedidelis lietuvių skaičius neturėtų imtis principinių mūsų rašybos keitimų". Patį savo straipsnį baigia dar kalboje vartojamas, tenka įmantriau: "Šitas pastabas čia bai abejoti, o jis savo daryba surašiau dalykui pasiaiškinti, nedaug kuo skiriasi nuo bilardo bet nesiūlau skaitytojams imti, kurio mūsų liaudis seniau tuoju naujoviškai pradėti ir rašyti. Rašyba yra sutartinis dalykas, ir jos nedera keisti nei vienam, nei pusantro kalbininko".

aiškinimas, — tai tėra tik senų dalykų kartojimas. Čia gali būti tik dvi išeitys: arba visur vartoti jotą, arba surasti griežtesnę ribą, kur jotas vartotinas, o kur nevartotinas. Jeigu ligi šiol joto daugumos nebuvo linkstama vartoti tarptautinėse svetimybėse tarp balsių, tai, mano nuomone, tuo keliu reikia eiti ir toliau, tik būtinai reikia surasti aiškesnę ir griežtesnę ribą, kur tas jotas tokiais atvejais vartotinas. Visų pirma visos tarptautinės svetimybės, kurios gali būti daugiau ar mažiau susiję su pirminėmis, senesnėmis (sen. graikų ar lotynų) lytimis ir kitų žymenų Vak. Europos kalbų atitikmenimis, rašytinos kiek galint, vienodžiau. Pvz. šalia bilijardas rašytinas ir miliardas; šalia bilionas, trilionas vartotinas ir milijonas; šalia maniakas, salmiakas ir kt. taip pat rašytinas ir amoniakas. Ir tt.

Šitoks rašymas yra ne koks nors principinis rašybos keitimas, kaip kad klaidingai galvoja P. Jonikas, bet tik mėginimas išlyginti ar aplyginti aiškias nevienodības. Tačiau einant tokiu keliu, nenorima nudausioti ir padebesius ir pamesti bet kokią ribą: tai yra kita kraštutinybė, kurią P. Jonikas dirbtinai mėgina išvesti iš kalbių kalbininkų samprotavimų. Pvz. šalia Marija ir toliau rašysime Marijampolė, nes mūsų vietovardžiai dažnai rašomi iš garsų, ne iš kilmės (plg. Auskalviai, Berikičiai, Jaukurai ir kt.); antra vertus P. Jonikas tiesiog niekus rašo, kad "patys ano siūlymo autorijai" apsisuke nebesilaikę vienodumo: sakdami reikiant rašyti Marijampolę su jotu šalia marionas be joto, jie "tariai čia pasiteisina tuo, kad tas vietovardis esąs sietinas su Marija, kuri jau ir jū rašoma su jotu".

Tai yra tikros galvojimo rezginės: visų pirma lituanistas S. B. savo straipsnyje visai nieko nerašo apie šio vietovardžio kilmę; apie tai panašiai ir aš niekados nesu nei galvojęs, nei viešai rašęs; aš nežinau, kad taip neišmintingai būtų rašęs ir kuris nors kitas iš mūsų kalbininkų. Tai yra, švelniai tariant, veržimasis pro atviras duris, kurias pirmas pradėjo braškinti slapukas A. Tveraitis šitaip nupusmelodamas: "Jei būtų išimčių norėjime rašyti, tai turėjime berašyti ir Maria be joto, taip pat ir lietuvių vietovardį Marijampolė". Štai tau ir evintinės: "Kalbos dalykų" skyriaus redaktorius rašo prasilenkdamas su savo paties bendradarbiu ir paskui tokį galvąjimą priskirdamas tariamiems "ano siūlymo autorijams". Bet tai yra visiškai netiesa: rašydami radijas, šitie autoriai vis dėlto siūlo rašyti ne radijofonas, radiogramą, radiologiją, bet radiofonas, radiogramą, radiologiją. Bet tie patys autoriai, skirdami Maria (Marė) nuo Marija, vis dėlto teikia Marijampolė, ne Mariampolė! Šitie autoriai nei nemėgina visko sutraukti ant vieno kumpalio, nes jiems kalbos duomenys yra ne mažiau vertingi kaip ir P. Jonikui.

Pagaliau, nebesigilinant į kitus P. Joniko samprotavimus, — jei reikės, teks dėl to pasisakyti kitą kartą, — tenka dar pastebėti, kad joto rašymas tarp balsių lietuvių kalbos duomenimis gali būti pateisintas ir paneigtas. Pvz. rytiečiai tam tikrą žieminę keptuvę vadina triaušė ir taria ne triaušė, panašiai kaip kaliauskė, pliauskė, kriaušė, bet triaušė, visai panašiai, kaip trianguliacija, socialistas ir kt. Taigi dabartinė

NAUJAUSI NAUJAKURIAI

Armonas Petras, Stefa — Bridgeport, Conn.
Brantas Juozas, Aldona, Ramunė — Omaha, Nebr.
Baltrušaitis Antanas — New York, N. Y.
Barkauskas Juozas — Dayton, O.
Dailidavičiūtė Erozina — Brooklyn, N. Y.
Deksny Juozas, Jadvyga, Ramunė — Omaha, Nebr.
Dučmanas Stasys, Karolina — Chicago, Ill.
Glasas Anatolius, Vera, Boris — Brooklyn, N. Y.
Jakuskiene Pranė, Giedra — Phila, Pa.
Jankauskas Juozas — Detroit.
Jankauskas Kazys — Chicago.
Jurkūnas Kazys, Jadvyga — Detroit, Mich.
Kalinuskas Zigmars — Elizabeth, N. J.
Kalkpavienė Julijona — Dolgeville, N. Y.
Kundrotienė Elė, Danutė — Georgetown, Ill.
Mačiulis Kazys — Phila, Pa.
Markulis Mečislovas, Anelė, Vytautas-R. Rigmantas-L. — Cicero, Ill.
Matulis Juozas — Chicago, Ill.
Meizys Dionyzas — Brockton, Mass.
Mockaitytė Ona — Hardwick, Mass.
Mielulis Juozas — Waterbury, Conn.
Migonis Juozas, Sofija, Danutė — Inkerman, Pa.
Mikelienė Liucija — Belaton, Minn.
Pagojus Petras — New York.
Petkūnienė Marie, Virginija-Marie — East Orange, N. J.
Priajauskas Gabrielė, Jurgis, Antanina, Jurgis — East Chicago, Ind.
Prismantas Kazys, Joana, Danutė — Chicago, Ill.
Račkauskas Adolfas — Chicago.
Sakalauskas Lionginas, Birutė, Birutė-Aldona — Omaha, Ne.
Salasevičius Adelė — Chicago.
Sereika Susanna — Chicago, Ill.
Silgalis Augustė, Aleksas, Jonas, Emilis Aleksaidras, Olga Erika — North Jetson, Ind.
Steinys Leonas — Chicago, Ill.
Tishevicius Stasys — Chicago.
Tarvydas Antanas — Phila, Pa. — Chicago, Ill.
Tunkūnas Petras — Chicago, Ill.
Vanagas Vytas, Rosa-Paula, Zelmus Petronėlė, Algimantas — Lawrence, Mass.
Zilius Jonas — New York, N. Y.
Zobakas Henrikas — Chicago.
Zitinevičius Jonas — Worcester, Mass.
Zukauskas Edgaras, Jurgis — Chicago, Ill.

Kesminas Jonas, Julija — Chicago, Ill.
Kežys Jurgis — Brooklyn, N. Y.
Krulikauskas Antanas — Chicago, Ill.
Kudirka Juozas — So. Boston, Mass.
Kvecas Jonas, Valerie, Adelė, Zygmuntas, Aldona, Erika, Vilhelmas — Chicago, Ill.
Lepniakovas Petras, Sofia, Ina, Eugenijus, Biruta — Omaha, Nebr.
Lingys Vytas, Stanislava, Algis, Irena — Omaha, Nebr.
Lisaukas Donatas, Rasa, Šarūnas — Pittsburgh, Pa.
Mileris Ignatas, Adelė, Albina — Worcester, Mass.
Mockus Kazys — Rockford, Ill.
Namikaitė Marija — Chicago, Ill.
Norkus Viktorija, Christina — Chicago, Ill.
Kun. Paulauskas Vaclovas — Oakville, Conn.
Pečenkis Petras, Jonas, Anelė — Hartford, Conn.
Petrušis Stasys, Ona, Stasys, Janina — Omaha, Nebr.
Ponemickis Emilija — Brooklyn, N. Y.
Pucius Mečys — Rochester, N. Y.
Pultinevičius Juozas — Omaha, Nebr.
Ramanauskas Algirdas — Putnam, Conn.
Ramonas Juozas — Worcester, Mass.
Reskevičius Vincas, Petronėlė, Albinas, Birutė — Omaha, Nebr.
Rubuževičius Antanas — Fairlawn, N. J.
Rumšas Juozas, Marta, Ani — Detroit, Mich.
Savinis Juozas, Marta-Joana — Great Neck, N. Y.
Sertvytytė Emilija — Shelter, N. Y.
Stonys Juozas, Ona, Bronislava, Elena — Chicago, Ill.
Sukevičius Angelė, Alfonsas, Eugenijus, Raguckas, Alfredas, Vytas, Jonas — Greene, Maine.
Supciukas Barbara — Hartford, Conn.
Vaitkus Antanas, Antanina, Giedrė, Rimantas — Chicago, Ill.
Valys Jonas, Janė — Angell — Southington, Conn.
Vilkas Alfonsas, Aldona, Vidmantas, Audrys — Chicago, Ill.
Žvilienė Marija — Chicago, Ill.

•PAKELIUI I MIRTĮ — G. Gaidžiūno aprašymai apie pergyvenimus vokiečių kalėjimuose. 231 pusl. Kaina \$1.00

J. BAČIONAS — DVIEJŲ VALSTYBIŲ GARBĖS PULKININKAS

THE NEWS PALLADIUM, Benton Harbor, Mich., išėinaš dienraštis rugsėjo 12 dieną pirmame puslapyje paskelbė čia dedamą nuotrauką, iš kurios sužinome, kad Kentucky gubernatorius, pritariant ir paskatinant JAV vice-prezidentui, suteikė J. Bačiūnui Kentucky valstybės pulkininko diplomą, kurį įteikia Covington teisėjas. Bačiūnas tokį titulą turi ir iš Virginijos.

It's Colonel Joe Bachunas now, huh! The popular owner-operator of Tabor Farm, Blaney Park, Hotel Macatawa and several other resorts, was made a genuine Kentucky colonel this week by Gov. Earle C. Clements, aided and abetted by Vice-President Alben W. Barkley and Judge William E. Wehrman of Covington. Judge Wehrman, who with his family is vacationing for the fourth season at Tabor Farm, is shown presenting Bachunas (right) with his "commission." The genial West Michigan Tourist & Resort association official is also a Virginia colonel.

GREETINGS TO MY LITHUANIAN FRIENDS

From

ADRIAN B. FINK, Jr.

Candidate for

State Representative

BEST WISHES

TO OUR FRIENDS AND PATRONS

A & P

SUPER MARKETS

THE GREAT ATLANTIC & PACIFIC TEA CO.

BEST WISHES TO THE LITHUANIAN PEOPLE

CHRYSLER PORRIS CO.

DADGE & PLYMOUTH DEALERS

Now Showing a Complete Line of New 1950 Models
9216 Superior Ave. RA 1-8252

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons

CONTINENTAL BAKING CO.

Makers of Wonder Bread
11434 Superior Ave. CE 1-3729

PASIRENKAMA
DAUGIAU KAIP 6 iš 10

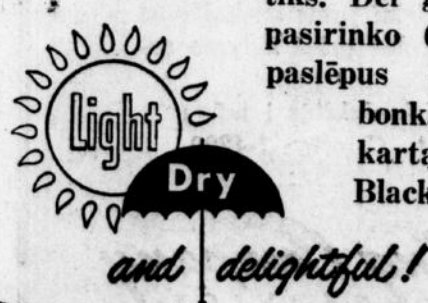

Tavernų lankytojams duodama Black Label ir premijuoto alaus iš bonkų užmaskuotom etiketėm

DAUGIAU KAIP 6 BANDYMUOSE IŠ 10 PASIRENKA CARLING'S Black Label ALŲ

Geresnės už premijuotą rūšies, populiarina — tai Black Label naujiena! Jei mėgstat lengvą sausą alų, Black Label patiks. Dėl geresnio kvapnumo jį pasirinko 6 iš kas 10, bandant paslėpus etiketes. Pabandykit bonką, matysit kodėl. Kitą kartą reikalaukit Carling Black Label alaus.

and delightful!

CARLING'S Black Label BEER

BREWING CORPORATION OF AMERICA • CLEVELAND, OHIO

Clevelande ir APYLINKĖSE

KULTURINIŲ DARŽELIŲ JUBILIEJAUS PABAIGTUVES

Clevelando kultūrinių darželių 25 metų jubiliejaus pabaigtuvės įvyko pereiną sekmadienį, rugpjūčio 20 dieną, didžiajame Clevelando sporto stadione.

Buvo iškilminga eiseną, kurioje kiekviena tautybė pasirodė su savo tautiniais rūbais ir nešė specialiai pagamintus plakatus.

Gaila, kad lietuvius atstovavo tik šeši chorloniečiai: Knystautaitė, Malcanaitė, Rudaitytė, Vailaitė, Jurašūnas ir Sągys.

Iškilmės žiūrėjo didžiulės minios žmonių ir ji buvo filmuojama net dviejų filminių bendrovių.

Vakaro jaunumai daugiausiai pasitaravo graži koncertinė programa, kurią atliko N. Aukštutienė, A. Stempuzienė ir E. Kudokienė, akompanuojant Algirdui Nasvyčiui.

TREMTINIŲ DRAUGIJOS PIKNIKAS

Įvyks rugsėjo 10 dieną Naujosios Parapijos sode. Pradžia 2:00 v. pp. Bilietų bus galima gauti DIRVOS redakcijoje, pas P.P. Muliojį ir pas valdybos narius. Ta proga patarsime savo laikui netiksliai išspausdintą valdybos narių sąrašą: pirmininkas — J. Daugėla, vicepirmininkai — K. Gaišutis ir Kavaliauskas, sekretorius — J. Rimašauskas, išdėninkas — A. Tamulionis.

Sekmadienį įvyks draugijos susirinkimas buvo gana gausingas, Alg. Nasvyčio vykusiai pirmininkaujamas, ir turiningas. Naujos valdybos darbo programa buvo pranešta konkrečiai. Apie ją plačiau bus pranešta, kai nu-

matyti užsimojimais bus pradėti vykdyti. Pavasarį neįvykdytą globėjams padėkos vakarą valdyba numato rengti sausio ar vasario mėnesį. Pažymėtinas valdybos nusistatymas dėl Pasaulio Lietuvių Bendruomenės — pro-paguoti tą idėją ir daryti žygių, kad ji būtų įgyvendinta, bet saugotis tokių pasiskubinimų, kurie lietuvių visuomenę vietoj geriau sujungė, dar labiau suskaldytų.

KULTūros FONDO

narių ir bičiulių pobūvis pereiną seštadienį pas Tamošaičius buvo ypatingai nusisekęs ir visi apsilankę buvo tikrai patenkinti. Žinoma, kaip seštadienio vakarą, daug kam nebuvo patogu dalyvauti, bet vis dėlto buvo susirinkę daugiau kaip šimtas svečių.

Tarp ko kita, buvo progos stebėti šiaurės pašvaistės reiškinį, lietuviškai tariant, "pamėnus", kurie čia yra labai retas dalykas, be to, neturi tokio ryškumo, kaip labiau į šiaurę esančiuose kraštuose. Rytąjaus dieną paaikšėjo, kad dėl to gamtos "prajovo" buvo kelias valandas visai nutrūkęs radijo susisijojimas su užjūriais: lygiai su Toliaisiais Rytai, lygiai su Europa, o po to dar kelias valandas susisijojimas buvo apsunkintas.

TOLIMI SVEČIAI

Pereiną savaitę pas Žiūrius Avon Lake lankėsi Martynas Yčas, ir, su šeima. Ta proga apsilankė ir Clevelandą bei mūsų redakciją. M. Yčas neseniai baigė biochemijos mokslus Califor-

nijos universitete. Atostogų metu žada aplankyti dar keletą miestų rytuose, o paskui grįš vėl į vakarus, kur yra pakviestas dirbti Washington valstybės universitete.

Iš Pensilvanijos (Donora) į Clevelandą buvo atvykęs ir su clevelandiečių J. Polteriu redakcijoje lankėsi senosios kartos veikėjas J. Urbaitis. Jis yra uolus lietuviškų reikalų rėmėjas, senas DIRVOS skaitytojas. Du sūnus išleides į gydytojus, vieną į inžinierius. Pats dabar jau išsisi, bet gyvai seka visuomeninį gyvenimą.

SLA 14-tos KUOPOS METINIS PIKNIKAS ŠI SEKMADIENI

Jis rengiamas Joe Norris Picnic Garden, prie 91 kelio. Vaziuoti reikia 6-tu keliu (Euclid Ave. ir Shardon Rd.), paskui, pasukus į 91 kelią, dar apie pusę

mylios (dešinėje nuo 6-to kelio). Piknikas rengiamas labai rūpestingai ir galima tikėti, kad bus vienas iš geriausių šios vasaros piknikų, be to, tai bene paskutinis didesnis šios vasaros toks išvažiavimas, neskaityt tremtinių darugijos rengiamo, kuris tačiau bus miesto ribose. Neturintieji kuo nuvažiuoti telefonuokite M. Miščikienę, tel. Nr. MU 1-8966. Kuopos valdyba žada pagelbėti.

HIPPODROME

Nuo trečiadienio, rugpjūčio 30 dienos pradėsima rodyti muzikinę komediją "Tea for two" Dalyvauja Doris Day, Gordon McRay ir dvi žymios Broadway žvaigždės — Patrice Wymore ir Virginia Gibson, kurios tarp kitų populiarių dalykų dainuoja "O me, O my", "I know that you know", "Tea for two" ir kt.

MIRŠ J. RUMBUTIS

Sekmadienio vakarą Polyclinic ligoninėje mirė Juozas Rumbutis, gyvenęs 1351 Giddings Rd. Liko tik dvi podukros, kurios su šeimomis gyvena kitur. Yra parašęs darbo ir buto garantijas Vokietijoje esantiems giminėms — trijų žmonių šeimai, kurių netoliai laukė atvažiuojant, bet nebesulaukė. Šį pirmadienį buvo norėjęs deponuoti net kelionpinigius tiems žmonėms, bet ir to nebesuspėjo...

BALDAI

2 dalių gyv. kamb. komplektas 8 dalių valg. kamb. — geri ir gražūs. 1239 East 101 St. Telefonas: SW 1-0492

KETURI KAMBARIAI

dviems vyrams, dviems moterims arba dviejų asmenų šeimai. Informacijos DIRVOJE

DIRVA — vienintelis lietuvių laikraštis Ohio valstybėje. Kaina metams tik \$3.00.

DP DĖMESIUI!

Specialistai, ar nespecialistai, mes jus išlavinsime šiose

LIEJYKLOS DARBO

specialybėse:

Liejimas
Inspekcija
Rankinis tiesinimas
"Shakeouts"
"Breakoff"
Modelių gaminimas

Garantuotas valandinis atlyginimas, plius uždarbis pagal padarytą kiekį. — Apmokamos šventės — Apmokamos atostogos — 5 dienų savaitė — Pastovus darbas.

LAKE CITY MALLEABLE
5000 Lakeside Ave.
(2 blokai į šiaurę nuo St. Clair)

Why
Pay More?
CLEVELAND TRUST
PERSONAL LOANS
ARE LOW-COST
EASY TO ARRANGE

CLEVELAND, OHIO

Malonus Vasaros Laikas Praeis!

Žmogus turi rūpintis apie artėjančio rudens ir ateinančios žiemos reikalus.

Malonesne ateitim žmogui irgi reikia rūpintis ir tam tikslui reikia taupyti.

Taupymas yra tikras kelias į laimę. Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta.

Santaupos čia yra apsaugotos Federal Insurance Corp. ir Jungtinių Amerikos Valstybių valdžios.

Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

MONCRIEF ŠILDYMAS

Clevelando namų savininkų pasirinkimas per daugiau kaip 50 metų. GAS — OIL — COAL

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS. JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodžių ir visokių graždaiktų, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė

Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENTUS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENDicott 1-1763

New China Restaurant

NOW OPEN

Cleveland's Finest and Most Beautiful

Eating Place

1710 EUCLID AVE.

GREETINGS AND BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

THE ONLY ORIGINAL

DOUBLE EAGLE GINGER BEER

Order a Case

From Your Dealer Today

THE DOBLE EAGLE BOTTLING COMPANY

6511-6519 St. Clair Ave.

Phone: HE 1-4629

GREETINGS TO MY FRIENDS

EDWIN E. SAWICKI

Cadidate for

Common Pleas

Judge

GREETINGS & BEST WISHES

Margaret J. Spellacy

Independent Candidate

for

State Representative

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų

PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rąkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne-gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS

609-12 Society for Saving Bld.

Telef.: MAIN 1-1773.

Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.

Telef.: Pōtomac 1-6899

SUMAŽINKIT SAU KURO IŠLAIDAS ISITAISYDAMI BLOWER-FILTER

Modernus elektrinis oro pūtimas ir filtras jūsų visą šildymo sistemą padarė efektingesnę.

Tai žymiai padidina namų įkainimą per visą rudens, žiemą ir pavasarį.

Jūsų butas tampa švaresnis, nes filtruojamas oras yra švarus ir grynas.

Ir jums sumažėja energijos sąnaudos.

Užtikrinkit savo šeimai šiuos svarbius patogumus, jau dabar įrengdami jūsų oro šildomuosius pečiuose Blower-Filter prietaisą.

Jūsų pečiaus įrengėjas mielai jums apskaičiuos išlaidas. Ir jis atliks darbą dar prieš šildymo sezono pradžią!

Smulkesnių informacijų kreipkitės į mūsų Residential Department, CHerry 1-4200

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE
IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

"TEN O'CLOCK TUNES"

ALL HIT TUNES
ALL TOP STARS
On the Air Five Days a Week — Monday through Friday
Mornings at 10—WGAR and WICA • Evenings at 10—WHK